

Täysistunto

Maanantai 29.6.2015 klo 14.04—17.01

Täysistunto alkoi klo 14.04. Täysistunto päättyi klo 17.01.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.04—15.59) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.59—17.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Silvia Modigin vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 11/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Silvia Modig pyytää vapautusta suuren valiokunnan jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan huomenna tiistaina 30.6.2015 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat vaalia varten on jätettävä keskuskansliaan viimeistään huomenna tiistaina kello 11.

3. Pankkivaltuuston täydennysvaali

Vaali VAA 25/2015 vp

Vaaleja

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pankkivaltuuston täydennysvaali. Totean, että vaali on yksimielinen.

Eduskunta valitsi pankkivaltuuston jäseneksi Jutta Urpilaisen.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

4. Suomen Pankin tilintarkastajien täydennysvaali

Vaali VAA 26/2015 vp

Vaaleja

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 4. asiana on Suomen Pankin tilintarkastajien täydennysvaali. Totean, että vaali on yksimielinen.

Eduskunta valitsi Suomen Pankin tilintarkastajien jäseneksi Antti Rinteen.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 9/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 1/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 1/2015 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

14.06 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisäbudjetti on (Hälinää — Puhemies koputtaa) lyhyt ja koruton. Kuitenkin sekin pitää sisällään valtionvelan lisäkasvua, ja valitettavasti joudutaan tekemään verotuloihin täydennyksiä. Ansio- ja pääomavero-, yhteisövero- sekä perintö- ja lahjaverokertymää korotetaan, kun taas suhdannetilanteesta johtuen arvonlisävero, energiavero ja jätevero menevät päinvastaiseen suuntaan.

Tämän lisätalousarvion selkeästi suurin asia on Talvivaaran vastuiden hoidon ja kuntoonsaattamisen jatkaminen, ja toivottavasti tällä panostuksella saadaan aikaan kestäviä ratkaisuja.

Myös maatalouden ympäristökorvausvaltuutta lisätään, ja tällä mahdollistetaan se, että tehdyt sopimukset pystytään rahoittamaan ja hoitamaan. Sama koskee puutuotannon kestävyys turvaamista, joka mahdollistaa sen, että Kansallisen metsäohjelman toteutuminen jatkossa edelleen on mahdollista.

Mutta niin kuin jo totesin, valtion nettolainanotto kasvaa 56 miljoonalla eurolla.

Tähän lisätalousarvioon ei sisälly työllisyyden määrärahojen korotusta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määrärahat saattavat alkusyksystä loppua — tai näyttää hyvin todennäköiseltä, että niukkuutta edessä on. Siksi valiokunta pitääkin tärkeänä, että hallitus seuraa tarkoin määrärahojen riittävyyttä, niin että tässä asiassa ei synny kohtuuttomuuksia.

Toinen asia, johonka valiokunta kiinnittää huomiota, on päästöoikeuksien huutokaupasta kertyvät tulot, joita enää ei ohjata kehitysyhteistyöhön, ja siksi valiokunta korostaakin, että Suomen on kuitenkin voitava huolehtia asianmukaisesti jo tehdyistä ratkaisuista.

Arvoisa puhemies! Mietintö on pääosin tekninen ja vastaa valtaosaltaan niihin asioihin, jotka käytännössä tämän kevään aikana esiin ovat tulleet. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

14.09 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen toinen talousarvioletus on voimakkaasti poliittisesti kantaa ottava ja piirtää jo Sipilän hallituksen linjaa, linjaa, jossa pienituloisilta lapsiperheiltä ja kaikkein köyhimmässä asemassa olevilta leikataan eniten, ei ainoastaan täällä kotimaassa vaan nyt myös kehitysyhteistyön yhteistyömaiden lapsilta.

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää lausunnoissaan tähän erityistä huomiota, kun se toteaa: "Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että toisin kuin vuoden 2013 kehyspäättöksessä linjattiin, päästöoikeuksien huutokaupasta kertyneitä tuloja ei enää ohjata kehitysyhteistyöhön eikä ilmastorahoitukseen, vaan ne käytetään budjetin yleiskatteeksi. Tällainen käyttötarkoituksen muutos sisältyy sinänsä kyllä pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmaan, mutta muutoksen voimaantulo on siinä ajoitettu vuodelle 2016. Valiokunnan mielestä hallituksen linjaus on tässä tilanteessa sinänsä perusteltu, mutta on kuitenkin tärkeää, että asia arvioidaan syksyllä uudelleen. Valiokunta toteaa ja painottaa, että Suomen on voitava huolehtia asianmukaisesti jo tehdyistä sitoumuksistaan."

Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun tätä linjausta on muutettu eikä näitä saatuja tuloja ohjata niin kuin on aikaisemmin sovittu, on syytä miettiä, mitä se käytännössä tarkoittaa suomalaiselle kehitysyhteistyölle.

Suomalainen kansalaisyhteiskunnan toiminta on kansallinen ylpeydenaiheemme. Suomalaiset ovat ahkeria, vastuuntuntoisia ja solidaarisia. Tämä näkyy erityisesti suomalaisessa kehitysyhteistyössä, jota tekee yli 200 järjestöä ja niissä yli 90 000 vapaaehtoista. Suomalainen kehitysyhteistyö on maailmanlaajuisesti arvostettua ja ammatillisesti toteutettua. Se on rakennettu vuosikymmenien aikana tiiviissä yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja hallintoviranomaisten kanssa. Sen tulokset ovat kiistattomia köyhyyden ja kurjuuden vähentämisessä ja sivistyksen ja yrittäjyyden edistämisessä kolmansissa maissa.

Suomessa onkin satoja kehitysyhteistyötä tekeviä järjestöjä, jotka ovat samalla suurin kanava tukea kehitysmaiden kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä, erityisesti naisia ja lapsia. Lisäksi näiden järjestöjen kehitysyhteistyö keskittyy usein sellaisiin ihmisryhmiin, asioihin ja maantieteellisiin alueisiin, joita valtion tekemän kehitysyhteistyön kautta on vaikea saavuttaa. Järjestöjen kautta tapahtuva kehitysyhteistyö on myös erittäin kustannustehokasta juuri sen tähden, että siinä on lähes 100 000 vapaaehtoista kansalaista mukana.

Arvoisa rouva puhemies! Jo kaavailtujen leikkauksien seurauksena monen kehitysyhteistyötä tekevän järjestön toiminta uhkaa merkittävästi vähentyä ja osalla toimijoista loppua kokonaan. Eräskin järjestö kertoi, että tämä leikkaus toteutuessaan tarkoittaa heille kolmanneksen pudotusta kehitysyhteistyössä. Samalla myös se osaamispääoma, jota valtio ja kansalaisjärjestöt ovat yhdessä kartuttaneet, poistuu markkinoilta. Myös työttömäksi joutuvien määrä on merkittävä.

Toivon, että hallitus voisi tähän asiaan palata syksyllä ja muuttaa esitystään siten, että näitä leikkauksia voitaisiin kohtuullistaa ja myös sopeuttaa useammalle vuodelle, jolloin järjestöillä olisi mahdollisuus viedä jo aloitetut projektit loppuun ja organisoida toimintaansa uudestaan.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen merkittävä asia on se, että tässä lisätalousarvioesityksessä ei ole minkäänlaista lisärahaa työllisyysmäärärahoihin. Toivon, että myös tähän asiaan hallitus syksyllä palaa. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

14.14 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laukkanen kritisoi tätä päästöoikeuskaupoista kertyneiden tulojen ohjaamista yleiskatteeseen eikä suoraan kehitysyhteistyöhön. Täytyy kuitenkin muistaa se, että vaikka hallitus on tekemässä tämän 300 miljoonan euron leikkauksen kehitysyhteistyömäärärahoista, ei tämä 37 miljoonaa euroa välttämättä ohjautuisi juuri suomalaisten kehitysapujärjestöjen hyväksi.

Siitä olen samaa mieltä ilman muuta, että suomalaiset kehitysapuyhteistyötä tekevät järjestöt, varsinkin nämä suuret, pitkään toimineet, ovat erittäin tehokas ja läpinäkyvä ja tuloksellinen tapa tehdä kehitysyhteistyötä. Siinä mielessä olisinkin toivonut, että täällä olisi ollut kehitysyhteistyöstä vastaava ministeri paikalla vastaamassa siihen, millä tavalla voidaan tämä ehkäistä, niin että me emme tee näitä 30—40 prosentin leikkauksia heidän kohdallaan vaan kohdistaisimme leikkaukset enemmänkin näihin kahdenvälisiin kehitysyhteistyöhankkeisiin sekä YK:n kanssa tehtäviin yhteistyöhankkeisiin.

14.15 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen kiinnitti huomiota tavattoman tärkeään asiaan eli siihen, että olemme päästöhuutokauppatuloilla tähän asti voineet lisätä jonkin verran kehitysyhteistyöpanostamme. Viime vuonna pääsimme 0,6 prosenttiin — ihan kunniallinen luku — ja nyt tämä tietysti näyttää uuden hallituksen aikana aika lailla romahtavan.

Mutta ennen kaikkea asia, jonka edustaja Laukkanen nosti esiin, on tämä järjestöjen rahoitus. Olen ymmärtänyt, että tässä salissa on hyvin laaja yhteisymmärrys siitä, että juuri järjestöt tekevät tärkeää kehitysyhteistyötä ja tekevät sitä aika edullisesti. Siellä on mukana paljon vapaaehtoispanostusta ja muuta, ja nyt järjestöille on ilmoitettu, että he joutuvat leikkaamaan 30—40 prosenttia omia menojaan. Tämä koskee näitä suuria suomalaisia järjestöjä, Kirkon Ulkomaanapua ja muita. Tämä minusta näyttää erittäin huonosti suunnitellulta hallituksen piirissä. Toivoisin, että tähän vielä puututtaisiin.

14.16 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikolle haluaisin sanoa, että tietenkin se, että päästökauppatulot ohjattaisiin nytkin nimenomaan kehitysbudjettiin, esimerkiksi ilmastorahoitukseen, helpottaisi muun muassa järjestöjen erittäin tiukkaa tilannetta. Me kaikki voimme myöntää kyllä ääneen, että nämä säästöt ovat erittäin kovat. Ja jos ilmastorahoitukseen saadaan päästöhuutokauppatuloja, niin sitä rahaa jää nyt sitten hiukan siihen sopeutumiseen. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että jos näin ei käy, alkaa uusi kierros, uusi leikkauskierros, ja se on todella kova järjestöillekin, ja erityisesti järjestöille.

14.16 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Paloniemi, täytyy kuitenkin ottaa tosiasiat käsiin ja huomata se, että tässä toisessa lisätalousarviossa kasvatamme valtion lainanottomäärää 56 miljoonalla ja ilman tätä päästökauppatulojen poistamista meidän lainamäärämme kasvaisi 94 miljoonaan euroon elikkä käytännössä me tekisimme sen lainarahalla. Siinä mielessä on järkevää tässä taloustilanteessa tehdä radikaaleja päätöksiä ja tehdä niitä säästöjä siellä, missä se parhaiten onnistuu. Aikaisemmin ollaan keskusteltu tästä päästöoikeuksien huutokaupasta kertyneitten tulojen ohjaamisesta suoraan kehitysyhteistyöhön. Onko se tulevaisuutta nykyään enää? Meidän mielestämme se ei ole, koska ei tällaisista automaattista rahasampoa voida minnekään jättää tässä taloustilanteessa.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

14.17 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on erittäin helppoa kyllä yhtyä hallituspuolueen kansanedustaja Aila Paloniemen esittämään huomioon siitä, että nämä kehitysyhteistyöhön tulevat säästöt ovat todella kovat ja järjestöt ovat lujilla, ja olemme saaneet tästä paljon informaatiota.

Tässä kansainvälistyvässä maailmassa ainakin itse katson ja oma ryhmäni katsoo, että Suomen tulee kantaa oma vastuunsa tästä maailman hädästä. Välillä, kun kuuntelee tätä hallituksen linjaa näissä asioissa, tuntuu, että hallituspuolueet katsovat — tai ainakin osa hallituspuolueista katsoo — että maailman köyhimpiä ihmisiä, kaikkein hädänalaisimpia ihmisiä, ei saisi auttaa siellä heidän lähtömaissaan, koska kehitysyhteistyöstä tehdään tällaiset leikkaukset, mutta ei heitä saisi auttaa sitenkään, että heitä autettaisiin pääsemään elämänsyrystä kiinni esimerkiksi täällä Suomessa. Tässä olisi hyvä ehkä hallituksen selkeyttää tätä linjaa, onko hallituksella useampi linja, niin kuin täällä saattaa tästä keskustelusta päätellä, vai onko (Puhemies koputtaa) tämä kova linja nyt hallituksen linja.

14.18 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman tuntuu, että mistään ei voi leikata, kaikki säästötoimenpiteet ovat kyseenalaisia, mitä hallitus on esittämässä. Nyt vain taloutta täytyy laittaa tasapainoon, se on meidän kaikkien yhteinen tehtävä.

Valiokunnan puheenjohtaja nosti esille Talvivaaran. Talvivaara on pian vienyt yhteensä 0,5 miljardia euroa suomalaisten rahoja, ja tämä lisäraha, joka nyt tässä lisätalousarviossa osoitetaan, on syytä käyttää vesien puhdistamisen ratkaisemiseksi. Samaan aikaan täytyy löytää malli, jolla kaivostoiminta voidaan saada jatkumaan ja työpaikat pelastettua niin, että uusia ympäristökatastrofeja ei pääse syntymään, tai sitten vastaavasti valmistautua siihen, että jos tällaista mallia ei löydy, kaivostoiminta voidaan ajaa alas. Sekään ei ole ilmainen toimenpide. On arvioitu, että tämä maksaa jopa 300 miljoonaa euroa, ja täällä paikalla kun on ministeri, niin kysyisin: uskotteko, että tuo 300 miljoonaa edes tähän alasajoon riittäisi?

14.20 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaaminen ja toisaalta se, että tässä työllisyystilanteessa työllisyyden hoitoon ei osoiteta riittävästi rahaa, ovat isoja kritiikin kohteita, jotka tulevat myös vastalauseessa hyvin esille.

Mutta nyt kun paikalla on valtiovarainministeri Stubb, kysymys liittyy tähän tämänhetkiseen tilanteeseen. Kreikka on menossa kansanäänestykseen leikkauslistoista. Komissio, euromaat olisivat hyväksyneet Kreikan vastaantulon merkittävät leikkaukset, mutta IMF, Kansainvälinen valuuttarahasto, ei niitä hyväksynyt, itse asiassa vastoin aikaisempia omia tutkimuksiaan ja ohjeitaan siitä, että leikkaukset ovat kaikkein pahinta mahdollista.

Kysyisinkin, mikä on demokratian tila EU:ssa, kun maa ei itse saa päättää sopeutuksen sisällöstä, jonka myös komissio ja euromaat olisivat hyväksyneet, vaan kansainvälinen valuuttarahasto IMF tulee ja torppaa sen. Toisaalta kysymys koskee sitä, että jos nyt Kreikka pakotetaan ulos euroalueelta, niin mitä tämä merkitsee Suomen saataville. Silloin Kreikka ei pysty maksamaan mitään takaisin Suomelle. (Puhemies koputtaa) Tämä voi myös heijastua suoraan erityisesti Portugaliin, jossa on myös erittäin vaikea tilanne.

14.21 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että edustaja Arhinmäki kiinnitti huomiota siihen, että mikäli Kreikka joutuu ulos eurosta, niin

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

se aiheuttaa huomattavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia Kreikassa, mutta myös Suomelle ja muille velkojamaille. Luulen, että yleisessä keskustelussa suomalainen kansalaismielipide on pikkasen harhautunut sellaiseen ajatteluun, että jos Kreikka poistuu eurosta, niin ongelma poistuu. Ongelma ei poistu, vaan paitsi että meillä on välittömiä saatavia Kreikalta, Kreikan mahdollinen euroero todennäköisesti vaikuttaa kielteisesti koko euroalueen talouskehitykseen ja myös sitä kautta heijastuu kielteisesti Suomen talouskehitykseen.

Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin täällä opposition puheenvuoroja, että ei saa leikata kehitysyhteistyöstä, ja kun aikaisemmin olen kuullut heidän puheenvuorojaan, että ei saa leikata myöskään mistään muualta, niin täysin selväksi on tullut se, että oppositio ei pysty tässä tilanteessa vastuulliseen talouspolitiikkaan.

14.22 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä tilanne on Kreikassa niin vakava, niin on tarpeen saada selvitys siitä, miten tämä tilanne tässä ja nyt tulee vaikuttamaan niin Suomen talouteen kuin meidän saataviimme. Olisi hyvin tärkeää, että pääministeriltä tulisi koko eduskunnalle ilmoitus siitä, mitä tämä tarkoittaa, ja olisi tärkeää myös saada vahvistus sille sanomalle, mitä varapääministeri Soini viime torstaina sanoi, että Suomi ei missään olosuhteissa hyväksy sitä, että velkoja leikataan, ja viimeiseen asti pitää vakuuksista kiinni. Nämä terveiset hallitukselle: koska saamme tämän selvityksen?

Mitä tulee, puhemies, tähän lisätalousarvioon, akuutti huoli tässä ja nyt on työllisyys. Työllisyysmäärärahat ovat loppu. Se tarkoittaa Sanssi-korttia, palkkatukea, koulutusmäärärahoja, starttirahoja — niitä ei ole. Meillä on nuoria ihmisiä työttömänä. Meillä on monia ihmisiä pitkään työttömänä. Tilanteeseen pitää reagoida tässä ja nyt, ja myös hallituspuolueet omassa kannanotossaan myöntävät tämän mutta eivät ole valmiita toimiin. (Puhemies koputtaa) Niinpä meillä on oppositiossa yhteiset vastalauseet siitä, (Puhemies koputtaa) että työllisyyteen on puututtava tässä ja nyt. Mutta vetoan teihin, valtiovarainministeri Stubb: tuletteko tekemään välittömiä toimia työllisyyden parantamiseksi?

14.23 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on monta kertaa nyt mainittu sekä kehitysyhteistyö että Talvivaara. Talvivaarasta mainitsen, että tärkeintä on saavuttaa pitkäaikainen, kestävä ja vastuullinen ratkaisu, vastuullinen niin talouden kuin ympäristön kannalta. On otettava huomioon työpaikat ja on otettava huomioon paikallisten toiveet. Tämä menoerä on määräaikainen ja valitettava, mutta se on perusteltu. Potentiaaliahan kaivoksella on, joten sille uuden mahdollisuuden etsiminen on hyvin perusteltua.

Mitä kehyyn tulee, niin hallitusohjelmassahan todella on noin 70 eri leikkauskohtaa, enkä ole kuullut vielä yhdestäkään yhdenkään oppositiopuolueen sanovan, että tämä oli osuva, tähän mekin olisimme tarttuneet. Meidän on todettava, että hyvin laaja-alaisesti yhteiskunnan menoista on leikattu. On yritetty etsiä sellaisia kohteita, mitkä eivät hyödytä omaa taloutta eivätkä vahingoita suomalaista veronmaksajaa. Ratkaisut ovat aina ikäviä.

Totta kai ne, jotka ovat huolestuneet näistä erilaisista kansalaisjärjestöistä, jotka toimivat kehitysavun alalla, voivat myös antaa heille henkilökohtaisista varoistaan helpotusta tähän väliaikaiseen (Puhemies koputtaa) ikävään, kiperään tilanteeseen.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

14.25 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laukanen piti ansiokkaan puheenvuoron, jossa hän nosti esiin työllisyysmäärärahojen loppumisen ja myöskin kehitysvarojen leikkaamisen. Valiokunta on mietinnössään lausunut, että se pitää tärkeänä, että hallitus seuraa tarkasti työllisyysmäärärahojen riittävyyttä. Kysyn: Miten hallitus voi pelkällä seurannalla muuttua rahaksi? Ei kai se seuranta riitä tähän rahanpuutteeseen?

Sitten keskusteluun kehitysyhteistyön leikkaamisesta. Selväähän on, että se aiheuttaa ongelmia niille järjestöille, jotka ovat jo tehneet pitkäaikaisia sopimuksia. Tässä valiokunta korostaa, että Suomen on voitava huolehtia asianmukaisesti jo tehdyistä sitoumuksista. Miten Suomi ja suomalaiset järjestöt voivat huolehtia asianmukaisesti jo tehdyistä sitoumuksista, jos ei ole rahaa?

14.26 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime viikon torstaina suullisella kyselytunnilla hallitus tuntui unohtavan nuo 900 miljoonan euron vakuudet — tuntuu, että demarit unohtivat kaiken muun paitsi ne 900 miljoonan euron vakuudet. Silloin Timo Soini sanoi hyvin yksikantaan, että Suomi ei tule missään olosuhteissa antamaan minkäänlaisia lievennyksiä Kreikan lainaehtoihin. Alexander Stubb, onko tämä Suomen mandaatti, onko Suomi valmis koko yhteisen eurosovun hylkäämään, koska hän pitää vain ja ainoastaan kiinni siitä, että laina-aikoja ei voida pidentää, minkäänlaisia leikkauksia ei voida tehdä? Onko Suomi yksin valmis viemään Kreikan maksukyvyttömyyden tilaan? Onko Timo Soinin puhe viime viikon torstaina Suomen hallituksen kanta, vai onko teillä, Alexander Stubb, kerrottavana joku toinen Suomen mandaatti?

Ja toinen asia, Talvivaara: 12 miljoonaa euroa joka ikinen kuukausi. Ei elinkeinoministeri, ei valtiovarainministeri, (Puhemies koputtaa) ei valiokunnan yksikään asiantuntija pystynyt osoittamaan, miten Talvivaara voisi toimia markkinaehtoisesti voitollisesti. Näiden rahojen laittaminen Talvivaaraan on täysin hukkaan heitettyä rahaa, hyvää rahaa huonon rahan päälle. (Puhemies koputtaa) Käyttäisin ne mieluummin Kainuun elinkeinotoiminnan tukemiseen.

14.27 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz viittasi vastuullisen talouspolitiikan harjoittamiseen ja sanoi aika lailla suoraan, että nykyisestä oppositiosta siihen ei ole. No, yhtä lailla voi arvioida kokoomuksen lähihistoriaa. Kahdeksan vuotta on ollut joko valtiovarainministerin tai pääministerin salkku. Velka vain kasvoi, mitään oleellista muutosta parempaan ei tullut. Velkaa otettiin, mutta ei elvytetty, päinvastoin murennettiin veropohjaa hyvin ratkaisevalla tavalla: miljardin euron yhteisöveroalennus semmoisena aikana, jolloinka olisi pitänyt katsoa kaikki mahdollisuudet siihen, että pystytään päinvastoin kartuttamaan valtion verokassaa.

Mutta näistä työllisyysmäärärahoista: Olipa kyse sitten pakkosäästöistä tai siitä, että jo etukäteen kyseisenä vuonna käytetään tai sidotaan tulevien vuosien rahoja, niin kummasakin tapauksessa pää on tullut vetävän käteen. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa, nuorisotyöttömyys kasvaa, ja koko ajan virta myöskin niihin työttömiin, joilla työttömyys on jo yli kahden vuoden mittainen, on kasvamassa. (Puhemies koputtaa) Eli kyllä hallituksella, jos vastuusta puhutaan, tämä on ensimmäinen asia, mihin pitää puuttua.

14.28 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä Talvivaarasta vielä muutama sana. Parhaassakin tapauksessa Talvivaara on jo suuri ympäris-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

tökatastrofi, parhaassakin tapauksessa on jo. Ja tässä on kaksi eri aspektia: En ole nähnyt ensimmäistäkään tietoa siitä, että itse prosessi olisi kannattava. Toisaalta en ole myöskään nähnyt riittävää selvitystä siitä, että tämä jätevesiongelma olisi järjestelmällisellä tavalla pystytty ratkaisemaan. Kun nyt täällä mietinnössäkkin todetaan, että päätökset on tehtävä kiireellisesti, ja kun paikalla on nyt ministeri Rehn, niin kysyn: minkälaisella aikataululla te katsoitte, että tämä järjestelmällinen päätös voidaan tehdä?

14.29 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset siitä, että tämä Talvivaara-asia on nytten todella akuuttina asiana otettu heti käsittelyyn, sillä tämä on Suomessa yksi meidän suurimmista kansallisista vaikeista asioista. Se, että se on nyt otettu esille, tarkoittaa sitä, että me olemme valtiona vastuullisesti suhtautumassa tilanteeseen ja nyt sitten jotakin on todellakin pian odotettavissa. Toivon, että sinne saadaan myöskin näitä ympäristöasioita paljon aikaiseksi.

Mutta kyse ei ole yksin Talvivaarasta, vaan Suomessa on meneillään aika suuri kaivosbuumi vielä tällä hetkellä, ja nyt meillä on menossa ympäristöluvituksia myös muihin kaivoksiin. Erityisesti meillä on Itä-Lapissa Soklin kaivoksen ympäristölupa-asiat tällä hetkellä meneillään. Nyt kysyisin maatalous- ja ympäristöministeriltä: minkälaisia vaikutuksia tällä Talvivaaran akuutilla tilanteella on nyt sitten Soklin ympäristölupaan?

14.30 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesken tätä valitettavasti ehkä Kreikan umpikujaan päätyvää prosessia markkinoilla tietysti arvioidaan koko ajan sitä, minkälaiset velalliset ovat luotettavia, ja minusta tärkeää eduskunnan käsittelössä lisäbudjettia näinä päivinä on se, että me annamme uskottavan kuvan siitä, että me hoidamme sen, mistä olemme nyt hallitusohjelmassa puhuneet ja minkä luvanneet. Oppositio on, aivan niin kuin edustaja Sampo Terho totesi, oikeastaan jokaisessa käänteessä, jossa viimeisen kuukauden aikana on säästöjä tavalla tai toisella käsitelty — ja aina sitä mukaa kuin joku säästö on ollut esillä — ilmoittanut, että niitä vastustetaan. (Välihuutoja) Sen tähden on tärkeää, että tämä lisäbudjetti viedään nyt hyvin johdonmukaisella tavalla lävitse. Se on myös viesti Suomelta siitä, että me aiomme nyt itse pitää siitä kiinni, minkä olemme kuukausi sitten luvanneet.

14.31 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se keskeinen ero SDP:n ja hallituksen linjan välillä on se, että hallitus on rajannut yhteiskunnan hyväosaisten näiden säästöjen ulkopuolelle. Sen takia leikkauslista pitenee. Me olisimme valmiita korvaamaan näitä säästöjä, olemme siitä omia vaihtoehtoja esittäneet ja tulemme esittämään.

Mitä tulee tähän tilanteeseen ja vastuullisuuteen, niin kaikkein vastuuttominta olisi nyt olla tekemättä mitään. On ihmisiä, jotka haluaisivat ryhtyä yrittäjiksi, mutta starttirahat on loppu; on ihmisiä, jotka haluaisivat työllistyä, ja on monia, jotka haluaisivat työllistää, mutta palkkatukirahoja ei tule.

Mutta mitä tulee tähän Kreikan tilanteeseen, niin, arvoisa puhemies, kaikkialla Euroopassa nyt pidetään kokouksia, valmistaudutaan hätäkokouksiin ja valtionpäämiehet peruvat matkojaan. Eikö olisi paikallaan, että hallitus nyt toisi esimerkiksi pääministerin ilmoituksen muodossa hallituksen linjan siitä, miten se suhtautuu nyt käsillä olevaan tilanteeseen, mitä vaikutuksia sillä on eurojärjestelmään, Suomen talouteen, Suomen saataviin, vastuisiin, ilmoituksen siitä, mikä on hallituksen linja? (Puhemies koputtaa) Pääministerin sijainen täällä totesi aikaisemmin, että Suomi pitää kiinni siitä, että velkoja ei leikata, mut-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

ta meillä on monta kertaa (Puhemies koputtaa) nähty tilanne, jossa pääministerin sijaisen linja on ollut eri kuin hallituksen linja. Nyt olisi tärkeää, että ennen kuin eduskunta lähtee kahdeksi kuukaudeksi tauolle, saataisiin selville, mikä on hallituksen linja nyt tässä Kreikan tilanteessa, ja se pitää saada tänne eduskuntaan.

14.33 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan työllisyydestä, niin on totta, että tarvitaan työnantajia ja tarvitaan työn tekemisen esteiden poistamista. Edellisten hallitusten aikana tähän maahan on kiitettävästi rakennettu erilaisia esteitä ottaa vastaan työtä tekemällä erilaisia karensseja. Jos tehdään lyhytaikaisesti työtä, ihmiset eivät uskalla mennä töihin, koska tulevat paremmin toimeen sosiaalituella. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Toinen asia, jos puhutaan Kreikasta: Meille myytiin Kreikka hyvänä diilinä, sanottiin, että me saamme siitä hyviä korkotuloja. Niin saimme, kahden vuoden aikana saimme (Välihuutoja) — kerron tämän — muistaakseni noin 63 tai 67 miljoonaa euroa korkotuloja, mutta Kataisen hallituksen aikana tehdyistä budjettikirjoista selviää, että olemme palauttaneet joka ikisen sentin näistä koroista takaisin Kreikalle. Tämähän oli se hyvä diili? (Välihuutoja)

14.34 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan uskottavuudesta ja luotettavuudesta, niin kai vähintään olisi se, että kun hallitus antaa ensimmäisen lisätalousarvionsa, niin se noudattaisi omaa hallitusohjelmaansa. Hallitusohjelmassa todetaan, että päästökauppatulujen siirtäminen pois ilmastorahoituksesta ja kehitysyhteistyöstä alkaa vuoden 2016 alusta. Valtiovarainministeri Stubbin valtiovarainministeriö ehdotti julkisuuteen annetussa lisätalousarvioehdotuksessa, että tämä 37,7 miljoonaa edelleen käytettäisiin ilmastorahoitukseen, mutta sen jälkeen jossakin pöydässä päätettiin, että hallitusohjelmaa ei tältä osin noudatetakaan.

Joulukuussa on Pariisin ilmastokokous, ja Suomi on saanut arvostusta siitä, että se on huolehtinut vastuullisella tavalla ilmastorahoituksesta. Nyt asiantuntijakuulemisessa oltiin kovasti huolissaan siitä, mikä on suomalaisten neuvotteluasema, minkälainen maine suomalaisilla on muun muassa valmistauduttaessa tähän ilmastopöytäkirjaan, kun olemme lipsumassa näistä rahoituksista (Puhemies koputtaa) tällä tavalla vastoin hallitusohjelman kirjausta jo tänä vuonna.

14.35 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voi olla sanomatta, että kyllä hallitukselta ennakoitavuutta, suunnitelmallisuutta ja luotettavuutta nyt puuttuu. Yhdyn aivan täysin edustaja Uotilan arvioon siitä, että luulisi hallituksen sentään omaa hallitusohjelmaa noudattavan, mutta päästökauppatulujen suhteen te toimitte juuri päinvastoin kuin lupasitte. Se tuntuu aika oudolta, ja siksi on tietenkin opposition näkökulmasta kysyttävä, mikä teitä nyt oikein vaivaa.

Samoin on kyllä kysyttävä, kuten kaikkialla muualla maailmassa ihmetellään, mitä Kreikalle tapahtuu. Kyllä eduskunta on se foorumi, joka näitä vastauksia odottaa, mutta kun ei edes valtiovarainvaliokunta ole saanut tarpeeksi informaatiota, miten mennään eteenpäin, niin toivon ja vetoan teihin, arvoisa valtiovarainministeri Stubb, että puhutte pääministerille ja tuotte pääministerin ilmoituksen tänne eduskuntaan, jotta saadaan keskustella Kreikasta, sillä Kreikan vastuita ei pidä laajentaa.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Lopuksi toteaisin vielä, arvoisa puhemies, että kyllä on hallituksilla eroa. Kun edeltävä hallitus (Puhemies koputtaa) aloitti — puhutaan mitä puhutaan — se teki täydentävän työllisyysbudjetin (Puhemies koputtaa) heti alkuun lisätalousarviona. Kysyisin teiltä: onko sellainen tulossa? Esimerkiksi Satakunnassa ovat jo sitomattomat työllisyysmäärärahat (Puhemies koputtaa) loppu.

14.36 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ihan tähän kysymykseen vastaus, mikä hallitusta vaivaa: Tällä lisäbudjetilla valtio lisää velanottoa 56 miljoonaa. Jos näitä päästökauppatuloja ei lisittäisi yleiskatteeksi, niin silloin valtion lainanotto olisi 94 miljoonaa tässä lisäbudjetissa. Tässä on se, mikä hallitusta vaivaa.

14.37 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on useita hyviä puheenvuoroja käytetty meidän kehitysyhteistyöstämme ja kehitysyhteistyömäärärahojen vähentämisestä. Edustaja Paloniemi käytti hyvän puheenvuoron siitä, miten vaikealta tämä tuntuu. Ehkä tässä vaiheessa vastaisin, että hallituksella on ollut myös arvovalinnan paikka tehdä toisentyypisiä päätöksiä. Vielä hallitusohjelmassa luki, että 2015 päästökauppatuottoja ohjataan kehitysyhteistyöhön ja kytkös katkaistaisiin vasta 2016. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan hallitus rikkoi omaa ohjelmaa vetämällä 37,7 miljoonaa saman tien pois. Tässä vedetään matto tärkeiden suomalaisten hankkeiden alta. Omasta lähtömaastani — olen itse syntynyt Afganistanissa — voin kertoa tässä koko salille, että se työ, mitä suomalaiset ovat Afganistanissa tehneet, on ollut korvaamatonta. Tämä on tärkeä viesti, ja toivon, arvoisa hallitus, valtiovarainministeri Stubb, (Puhemies koputtaa) että ymmärrätte, minkälaisen maineen ja kolauksen tämä jättää (Puhemies koputtaa) suomalaisen yhteistyön ja kehityksen politiikalle. Tämä on väärin, ja siltä osin toivon, että (Puhemies koputtaa) vähintään ymmärrettäisiin meidän asemamme globaalissa maailmassa tällä hetkellä.

14.38 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit kiinnittävät omassa lisäbudjetin vastalauseessaan huomiota siihen, että hallitus leikkaa nyt sitten kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta niin globaalisti kuin myöskin lokaalisti.

Täällä kehitysyhteistyövarojen kohdalla monet puhujista ovat tuoneet esille sen, kuinka tietenkin tämä määrä on ongelma mutta erityisesti tämä tapa, millä hallitus tekee tämän kehitysyhteistyömäärärahojen leikkauksen. Muun muassa edustaja Uotila ansiokkaasti alleviivasi sitä, että kun hallitusohjelmassa on sanottu, että nämä leikkaukset toteutetaan vuoden 2016 alusta, niin tämä tulee ikävänä yllätyksenä, että tämä leikkaaminen tapahtuu jo nyt. Ja todellakin täytyy kiittää valtiovarainvaliokuntaa siitä, että he ovat rehellisesti kirjanneet tämän tänne ja toivovat, että tähän asiaan palattaisiin, ja todetaan, että "valiokunta korostaa, että Suomen on voitava huolehtia asianmukaisesti jo tehdyistä sitoumuksistaan". Tänä aamuna olen keskustellut suomalaisen kristillisen kehitysyhteistyöjärjestön kanssa, joka totesi, että heidän on äärimmäisen (Puhemies koputtaa) vaikea päästä nopeasti eroon erilaisista pitkäjänteisistä sitoumuksista, joita he ovat tehneet, ja projekteista. (Puhemies koputtaa) Millä tavalla suomalainen kehitysyhteistyö tuolla maailmalla näyttäytyy, mikäli me emme pidä (Puhemies koputtaa) kiinni siitä, mitä olemme luvanneet?

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

14.39 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minunkin on vielä lisättävä tähän kehityspolitiikkakeskusteluun se, että yksikään järjestö, jonka kanssa olen keskustellut — ja olen todella monen järjestön kanssa keskustellut — ei ole sinänsä vaatimassa näitten leikkausten perumista. He ymmärtävät, että tämä tilanne on huono. Mutta se aivan, aivan järkyttävän tilanne on se, että tässä tehdään niin nopeasti, kertarysäyksellä, nämä leikkaukset ensi vuonna, niin että järjestöt eivät millään ehdi sopeuttaa toimintaansa vaan ne joutuvat tekemään yt-kierroksia ja niin edelleen. Eli nythän tarvittaisiin ilman muuta järkevää jaksotusta näille leikkauksille. Minä olen nyt sitä mieltä kyllä, että myös ulkoministeriö voisi perata sitä omaa budjettiansa ja katsoa, onko siellä vielä mahdollisuutta tällaisiin sisäisiin jaksotuksiin. Nimittäin valtiovarainministeriö ei puutu sinänsä siihen, miten niitä jaksotetaan, se seuraa tätä kokonaislukua. Minun mielestäni nyt pitäisi käyttää kyllä kaikki luovuus, niin että pelastettaisiin järjestöjen pitkäjänteinen, hieno työ, koska nyt menee lapsia pesuveden mukana.

14.41 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä kehitysyhteistyöhön tulee, leikkaukset ovat tietysti kipeitä, mutta sielläkin on pystyttävä tekemään vähemmällä enemmän.

Haluaisin nostaa esille niitä asioita, millä saamme uutta työtä tänne Suomeen syntymään. On hyvä, että Talvivaaraan nyt laitetaan paukkuja, ja toivotaan kaikki, koko sali, että sieltäkin sitä uutta yritystoimintaa viriää.

Mutta kun meillä on paikalla täällä myös maatalous- ja ympäristöministeri, niin voisitteko kertoa salille, mikä merkitys Kemera-rahoilla on? On erittäin hieno asia, että edellinen hallitus sai neuvoteltua Kemeran EU:ssa, ja tulemme myös tämän avulla saamaan puuta liikkeelle. Vaikka summa ei ole kovin iso, niin tiedän, että se tulee poikimaan paljon uutta työtä. Voisitteko selventää, arvoisa ministeri, tätä?

14.42 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio täällä puhuu aina yksittäisistä sopeutustoimenpiteistä kerrallaan ja saa sen kuulostamaan siltä, että kuinka traagista se on. Ja se on kyllä traagista, ihan totta. Mutta toisaalta vielä tärkeämpää on nähdä se kokonaisuus. Pitää nähdä talouden kokonaisuus, ja silloin näitä sopeutustoimia pitää tehdä.

Oppositiolle voisi antaa pienen tehtävän sitten, jos te haluatte käsitellä niitä yksittäin. Esimerkiksi tämä päästökauppatulo: käytetäänkö se tehottomaan kehitysapuun vai käytetäänkö se Suomessa työllisyysmäärärahoihin, jotka ovat nyt loppu? Voitte vastata vaikka tähän kysymykseen. Jos ei kiinnosta vastata, niin se pitäisi ajatella niin, että taloutta pitää katsoa kokonaisuutena.

Mitä Kreikkaan tulee, niin edustaja Aallolle voisi sanoa, että Timo Soini ei voi viedä eikä vie Kreikkaa maksukyvyttömyyteen. Maksukyvyttömyyteen ei vie myöskään valtiovarainministeri Alexander Stubb. Jos Kreikka joutuu maksukyvyttömäksi, niin se kyllä aiheutuu Kreikan omista toimenpiteistä.

14.43 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä äskenen puheenvuoro nyt vaatii pienen kommentin. Te sanotte, edustaja Turunen, että kokonaisuus kiinnostaa kansalaisia ja teitä. Niin se kiinnostaa meitä täällä oppositiossakin, ja se on tämän jutun ongelma! Meidän mielestämme hyväosaisten tulisi osallistua näihin talokoiisiin pikkuisen enemmän, jotta nämä säästölistat, joita te hallituksessa olette osanneet

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

tehdä — aivan eri tavalla kuin vielä oppositiossa ollessanne viime kaudella uskalsimme kuvitellakaan — lyhenisivät. Te oikeasti teette eriarvoistavaa politiikkaa, paitsi tässä maassa myöskin globaalisti. Tämä on kokonaisuuden kannalta se oleellinen kysymys. Ja täällä salissa on helppo hallituksen sanoa, että mistään ei saa säästää. Emmehän me niin ole sanoneet. Me olemme kysyneet, miksi te ette ota Suomen hyväosaisia näihin talkoisiin mukaan.

14.44 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin, että nämä kehitysyhteistyömäärärahat, nämä 37 miljoonaa euroa, jotka kertyivät 21. päivä toukokuuta 2015 mennessä, voitaisiin käyttää johonkin työllisyysmäärärahoihin. Ei voida, ne menevät jakamattomaan varaan, ne menevät siihen mustaan aukkoon, ja niillä lyhennetään valtionvelkaa. Nyt pitäisi edustajan tietää, mistä puhuu.

14.44 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt en mainitse edustajan nimeä sen takia, että ilmeisesti debatti alkaa pikkuhiljaa olla loppu, mutta kun tässä oma nimi kuitenkin mainittiin, (Välihuutoja) niin vastaan, että Suomen hallituksen tehtävä on katsoa Suomen taloutta kokonaisuutena, ja silloin me tulemme tähän kysymykseen päästökauppatuloista: käytetäänkö ne maan rajojen ulkopuolella vai sisäpuolella. Hallitusneuvotteluissa Smolnassa ollaan katsottu talouden kokonaisuus ja hahmotettu ja tehty siinä ne ratkaisut, jotka viedään sitten eduskunnassa läpi tietysti — toivottavasti opposition tuella. Ja nimenomaan kun puhutaan näistä päästökauppatuloista, silloin ollaan katsottu se, että näiltä osin voidaan kehitysapua leikata ja käyttää ne rahat Suomessa hädänalaisten suomalaisten hyväksi. (Välihuutoja)

14.45 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä valtiovarainministeri Stubbilla ja ulkoministeri Soinilla on oma roolinsa siinä, pystyykö Kreikka nousemaan, ja sitä kautta se vaikuttaa myös Suomeen. Nimittäin jos Kreikka ajetaan ulos euroalueesta maksukyvyttömyyteen, niin se heijastuu kaikkien euromaiden talouteen ja erityisesti reuna-alueilla olevien maiden, kuten Suomen, talouteen.

Kysymys on nyt siitä, että Kreikka teki oman esityksensä, jossa oli valmiutta tehdä leikkauksia, säästöjä, rakenteellisia uudistuksia. Muun muassa puututtiin ensimmäistä kertaa puolustusvoimien menoihin, jotka ovat suhteessa bruttokansantuotteeseen suurimmat Euroopassa — Kreikka varustautuu toista Nato-maata vastaan. Mutta tämä ei käynyt IMF:lle. IMF otti poliitikkojen roolin, eivät hyväksyneet sitä, että Kreikan kansan valitsevat päättäjät päättävät sopeutustoimista, vaan ulkopuolelta ilmoittivat, että eläkkeitä, jotka on jo puolitettu, (Puhemies koputtaa) pitää leikata vielä lisää. Nyt kysymys onkin siitä, ottavatko poliitikot sen demokraattisen vastuun, mikä Euroopassa on, ja näyttävät kaapin paikan myös IMF:lle.

14.46 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kreikka leimaa tätä lisätalousarviota. Kreikka on kyllä lähihistorian maailmanennätyksen tehnyt oman taloutensa ja omien kansalaistensa talouden sössimisessä. Nyt viemällä asiat ei-suosituksella kansanäänestykseen, kun varsinaista esitystäkään ei ole, kaikki luottamus on mennyt. Ja luulen, että Kreikka vedättää tätä niin kauan kuin Kreikan nykyhallitus vedättää — niin kauan kuin sen annetaan vedättää. Valitettavasti tämä on tosiasia.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Meidän on syytä ottaa tästä oppia, ja se on se, että entistä tärkeämpää on se, että Suomessa hoidetaan taloutta luottamusta herättävällä tavalla ja että hallituksen ohjelma ja mahdollisesti yhteiskuntasopimus kokonaisuutena muodostavat sellaisen luottamuspuu- oman, jolla me voimme Suomessa rakentaa omaa nousuamme. Kreikasta, edustaja Arhinmäki, te kävitte hakemassa oppia, älkää menkö toista kertaa.

14.47 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kreikasta ei pidä hakea oppia, nimenomaan niistä siellä vallassa olleista puolueista: kokoomuksen sisarpuolueesta, Nea Dimokratiasta, ja Pasokista, sosialidemokraattisesta puolueesta, jotka sotilasjuntan kaatumisesta lähtien ovat olleet vallassa, eivät ole puuttuneet korruptioon, eivät ole puuttuneet veronkiertoon, eivät ole huolehtineet verojen keräämisestä. Nyt ensimmäistä kertaa on vallassa hallitus, joka pyrkii puuttumaan korruptioon ja veronkiertoon, viimeisen puolen vuoden aikana 500 miljoonaa euroa lisää verotuloja kerännyt kasaan. Mutta on aivan selvää, että ei Kreikan nykyinenkään hallitus ole onnistunut.

Mutta se, mistä näyttää hallitus ottavan oppia täällä, on nämä korruptoituneet vanhat valtapuolueet, esimerkiksi se, että rahojaan veroparatiiseihin piilotelleille miljonääreille halutaan antaa alennusprosentilla armahdus tilanteessa, jossa muutaman vuoden päästä nämä tulisivat joka tapauksessa valoon, jolloin ne jouduttaisiin maksamaan täysimääräisesti ja täysillä koroilla. (Puhemies koputtaa) Eli hallitus näyttää ottavan Kreikan vanhoilta valtapuolueilta veronkierrossa esimerkkiä.

14.49 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Arhinmäelle on ensin todettava, että älkää antako väärää tietoa. Kyse ei ollut siitä, etteivätkö puolustusmäärärahaleikkaukset olisi käyneet Kreikan velkojille. Kyse oli siitä, että se Kreikan kokonaistarjous ei herättänyt käsitystä siitä, että Kreikka pystyy näin saamaan taloutensa parempaan kuntoon. Ja kun maa on velkainen ja kun se on velkojen armoilla, niin ei sillä ole hirveästi varaa asettaa ehtoja näille velkojille, vaan velkojat asettavat sille.

Samaa mieltä, edustaja Arhinmäki, olen teidän kanssanne siitä, että Kreikan edelliset hallitukset ovat tehneet valtavia virheitä muun muassa siinä, että korruptiota ja veronkiertoa ja muuta ei ole riittävästi tukittu. Mutta onhan nykyhallitus tehnyt katastrofaalisen virheen siinä, että se lupasi vaaleissa kansalle, että velat muuttuvat saataviksi ja etuja tulee lisää ja niin edelleen. Tänä päivänä on nimenomaan Kreikan asia tehdä sellainen sopimus velkojiensa kanssa, että se pysyy euroalueessa. Kreikkalaiset ovat nyt päätöksentekijän paikalla.

14.50 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni se, että tässä lisätalousarvion yhteydessä keskustelemme tästä Kreikasta, kuvaa sitä tarvetta, mikä meillä nyt on täällä eduskunnassa: saada pääministeriltä ilmoitus siitä, mikä tilanne on, mikä sen vaikutus on Euroopan taloudelle ja markkinoilla, mikä vaikutus sillä on Suomen taloudelle, mikä vaikutus tällä tilanteella on Suomen saataville. Meitä kiinnostaa kovasti se, että hallitus tulee pitämään linjansa tässä, tiukan linjan, että velkojen leikkaukseen ei suostuta ja vakuuksista pidetään kaikin voimin kiinni suomalaisen veronmaksajan saatavien turvaamiseksi. Minusta on aivan selvä, arvoisa puhemies, arvoisa hallitus, että tällainen ilmoitus täytyy tulla ja koko eduskunnan täytyy päästä keskustelemaan tästä Kreikka-asiasta. Niinpä minä nyt kysyn arvoisalta valtiovarainministeri Stubbilta ja samoin myös pääministeripuolueen asianomaisilta edustajilta siellä ministeriaitiossa: tulemmeko

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

saamaan tämän ilmoituksen Kreikan tilanteesta, ja tuletteko te hallituksessa (Puhemies koputtaa) pitämään kiinni tästä tiukasta linjasta suomalaisten veronmaksajien kannalta?

14.51 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on todella vakava kysymys nyt. Sellainen ajatus, että eduskunnassa ei voisi käydä keskustelua siitä, mitä tässä tilanteessa me Suomen linjana teemme, on kyllä uskomaton juttu. Minä olen valtiovarainvaliokunnan jäsenenä ihmetellyt sitä, kuinka paljon me vielä silittelemme tätä niin, että luetaan lehdistä, miten asiat menevät. (Välihuuto)

Olen tyytyväinen siihen, että nyt puheenjohtaja Kalli otti tämän vakavasti, että vahditte myöskin valtion etua tässä asiassa. Tämä on todella tärkeä juttu, ettei yhtenä aamuna herätä vähän niin kuin muodonmuutoksessa, että meillä onkin tuhat lonkeroa ja toteamme vain, että pitkäksi meni. Kyllä tämä on iso juttu, että velkoja ei voi leikata, yhteisvastuu ei ole Suomen tie. Samalla tavalla vakuuksista pitää pitää kiinni, ja siltä osin minä toivon, että me emme näe taas sitä temppua, että kaikki puhe oli turhaa, ei ollut suunnitelmallisuutta, enakoitavuutta, ei ollut luottamusta siihen, mitä hallitus tulee tekemään.

Sen takia minusta edustaja Turuselle on hyvä vielä todeta, että te olitte väärässä siinäkin, että päästökauppatulot menevät nyt yhteen mustaan aukkoon (Puhemies koputtaa) eikä ole ollut kysymys vaihtoehdosta käyttää näitä työllisyyden hoitoon. Eli perehdytään nyt asioihin. (Välihuuto)

14.52 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tolppanen, perussuomalaisten kansanedustaja, näyttää jo lähteneen, mutta hän osoitti nukkuneensa koko vaalikauden väittäessään, että viime vaalikaudella oltaisiin pelkästään rakennettu työnteolle byrokraattisia esteitä. Näin ei todellakaan tapahtunut, vaan päinvastoin nimenomaan säädettiin suojaosat työttömyysrahaan ja asumistukeen ja poistettiin työmarkkinatuesta puolison tulojen vaikutus, säädettiin uusi työllistymisbonus, alle 18-vuotiaille tuli oikeus ansaita rahaa ilman, että se vaikuttaa ruokakunnan asumistukeen, ja niin edelleen ja niin edelleen.

Mitä nykyinen hallitus aikoo tehdä sille, että ihmisten olisi helpompi työllistää itsensä? Hallitusohjelmassa luvataan perustulokokeilua, mutta ei ole mitään tietoa siitä, koska se aiotaan toteuttaa ja valmisteleeko hallitus edes sitä. Entä miten muiden keinojen laita on? Esimerkiksi pääministeri Sipilä puhui ennen vaaleja siitä, että ansiosidonnaista pitäisi voida käyttää silloin, jos henkilö haluaa työllistää (Puhemies koputtaa) itsensä yrittäjämäisesti, ja niin edelleen. Työllisyysmäärärahat ovat loppu, mutta hallitus nukkuu. Miksi te ette tee mitään?

Puhemies Maria Lohela: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Filatov, Huh-tasaari, Laukkanen, Andersson, Kankaanniemi, ja sitten ministerit.

14.53 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllistämismäärärahat ovat todellakin loppu, ja niiden lisäämisellä on hoppu. Me kaikki tiedämme, että sillä, milloin tuo raha laitetaan te-toimistoihin, on merkitystä. Nyt on käymässä niin, että hyviä hankkeita joudutaan ajamaan alas, koska tuota rahaa ei ole. On surullista, että työministeri ei ole täällä paikalla, koska olen aivan varma, että hän tietää sen, että ne rahat ovat loppu, — vaikka tässä muut hallituspuolueen edustajat aprikoivat, onko siellä rahaa vai ei. Tällainen päätöksenteko on aika lyhytjänteistä, olipa kyse kehitysyhteistyömäärärahoista tai

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

työllistämispolitiikasta, koska myös sillä rahan ajoituksella on merkitystä. Nyt käy niin, että hankepuolella niin maailmalla kuin täällä meillä Suomessakin hankkeen kulut pyörivät mutta ne eivät voi tuottaa tulosta, koska ne toimenpiderahat on leikattu pois.

14.54 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen ja edustaja Kiuru, meidän pitäisi käydä keskustelua rehelliseltä pohjalta. Meillä ei ole vakuuksia, meillä on tuottojenvaihtosopimus. (Naurua) Mutta te uskotte tähän tarinaanne, koska mikään ei ilmeisesti korvaa poliitikon menetettyjä kasvoja. (Hälinää) Jos me katsoimme, mikä on Kreikan velkasuhde, se on 170 prosenttia bruttokansantuotteesta. Mikään maa ei ole koskaan pystynyt maksamaan tällaisia velkoja. (Hälinää) Kreikka on myös jättänyt velkansa viisi kertaa aikaisemmin maksamatta, ja sekään ei ole Suomen syy.

Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että leikkaamme nyt kehitysavusta, koska kehitysapu ei ole johtanut niihin toivottuihin tuloksiin, päinvastoin se on ylläpitänyt (Puhemies koputtaa) korruptiota ja huonoa hallintoa. (Puhemies koputtaa) Minä rohkaisen jokaista tässä salissa lukemaan (Puhemies: Aika!) kirjan Kehitysavun kirous.

14.56 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Toivoisin, että asia on niin kuin edustaja Niikko täällä totesi, että nämä rahat, joita vähennetään, eivät koske kansalaisjärjestöjä, mutta kun nämä kirjeet jo näille järjestöille ovat lähteneet, että he joutuvat sopeuttamaan talouttaan ja heiltä leikataan, me puhumme silloin tosiasioista.

Edustaja Huhtasaari on ilmeisesti lukenut yhden kirjan hyvin tarkkaan ja jättänyt kaikki muut kirjat lukematta. Suomalainen kehitysyhteistyö on maailmanlaajuisesti arvostettua, tuloksellista, sitä mallinnetaan, sitä kopioidaan. Jos siellä on joku huono hedelmä siinä korissa, niin se ei tarkoita, että koko kori on huono. Tämä on vähän niin kuin leipäjonoissa olevat ihmiset. Siellä on noin 3 prosenttia huijareita joukossa. Pitäisikö kaikki leipäjonot lakkauttaa? Ei todellakaan. Kehitysyhteistyötä ei pidä lakkauttaa, sitä pitää tukea. Se on jokaisen sivistyneen, (Puhemies koputtaa) itseään kunnioittavan valtion tärkeä tehtävä.

14.57 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskoviczille ensinnäkin tiedoksi se, että Kreikan hallitus itse asiassa olisi suostunut velkojien vaatimuksiin niin suurista budjettilyijäämistä, että tämä kuripolitiikka joka tapauksessa olisi Kreikassa jatkunut. Kyse oli ainoastaan siitä, että ei pystytty hyväksymään suoria leikkauksia jo valmiiksi erittäin pienituloisten kreikkalaisten toimeentuloon.

Haluaisin siihen liittyen myöskin kysyä valtiovarainministeri Alexander Stubbilta: ettekö näe pientä ristiriitaa siinä, että hallitus kyselytunnilla viime viikolla hyvin tiukkaan säävyylinjasi, että Suomi ei missään nimessä hyväksy velkojen anteeksiantamista, mutta silti Suomi on nyt yhtenä euromaana IMF:n rinnalla asettamassa niin tiukkoja ehtoja näissä neuvotteluissa, että käytännössä ollaan ajamassa eli pakottamassa Kreikka ulos euroyhteistyöstä, kun me tiedämme, että nimenomaan tällainen hallitsematon euroero eli se linja, mitä perussuomalaisetkin kannattavat, on se vaihtoehto, joka saattaa aiheuttaa kaikista suurimmat taloudelliset tappiot Suomelle, sen lisäksi, että ne sosiaaliset seuraukset kreikkalaisille saattavat olla hyvinkin ennakoimattomia?

14.58 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen erityisesti tätä sosialidemokraattien työllisyysrahapuhetta. Kun viime syksynä työministerinä oli edustaja Ihalainen ja valtiovarainministerinä edustaja Rinne, ettekö te osanneet las-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

kea, kuinka paljon vuonna 2015 tarvitaan työllisyysmäärärahoja, kun ne ovat loppuneet jo nyt kesäkuussa? Tämä on aivan käsittämätöntä. Se ei ole vastuullista, (Välihuutoja) se ei ole vastuullista budjetointia.

Toisaalta tämän kehitysyhteistyöasian osalta totean, että mietinnössä sanotaan, että syksyllä hallituksen on siihen tuotava esitys, ja on täysin mahdollista, että se poliittinen päätös, joka on tehty 2013, pannaankin toteutukseen jo tämän vuoden osalta. Se on eduskunnan harkinnassa. Se on kehyspäätöksessä tehty päätös, ja siihen on syytä mennä.

Mitä sitten tulee tähän valtion säästöpolitiikkaan, niin sivulla 35 (Puhemies koputtaa) todetaan lisätalousarviossa, että korkomenoja voidaan vähentää 173 miljoonaa euroa. (Puhemies koputtaa) Jos ei olisi näin uskottava hallitus kuin nyt on, (Välihuutoja) niin tämä olisi eri etumerkillä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Stubb, 3 minuuttia.

14.59 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä keskustelusta. Ehkä esittäisin vastaukset kolmeen kokonaisuuteen, jotka nousivat useissa puheenvuoroissa esille. Ensimmäinen niistä on työllisyysmäärärahat, toinen kehitysyhteistyömäärärahat, ja kolmanneksi sanoisin muutaman sanan Kreikasta, koska se on niin vahvasti tapetilla. (Välihuutoja — Hälinää) Ja sitten jos ministeri Rehn voi vastata Talvivaarasta.

Ensinnäkin kiitos valiokunnalle ja myös vastalauseiden kirjoittajille siitä, että vastalauseessa ei esitetty lisämäärärahoja lisätalousarvioesitykseen. (Pia Viitanen: Ei voi esittää, kun ei ole momentit auki!) Tämä on hyvä merkki siitä, että meidän talouden haasteet otetaan vakavasti.

Tässä on kaksi asiaa noussut ylitse muiden. Ensimmäinen oli työllisyysmäärärahat. Sehän on ilman muuta selvää, että varmasti kaikilla meillä tavoitteena on työllisyystilanteen parantaminen, ja myös tämä hallitus on asettanut aika kunnianhimoisen tavoitteen: 72 prosentin työllisyysaste, 110 000 työpaikkaa lisää. Ollaan myös vahvasti sitä mieltä, että työllisyys- ja kasvusopimuksen jatko oli tärkeä askel eteenpäin tällä työllisyysagendalla. Mitä sitten tulee näihin työllisyysmäärärahoihin, niin meillä on tällä hetkellä käynnissä ely-kohmainen selvitys määrärahan riittävyydestä, ja kuten todettua, määrärahojen laskennassa on ollut teknisluontoisia ongelmia. Jäljellä momentilla on vielä lähes 100 miljoonaa euroa. Me pyrimme arvioimaan tämän kokonaisuuden ja varmasti näemme syksyllä, mikä se lisätarve on.

Toinen kokonaisuus, joka oli esillä, oli kehitysyhteistyömäärärahat. Minä ymmärrän hyvin sen huolen ja valiokunnan huolen kehitysmäärärahojen riittävyydestä. Tietysti valtiovarainministerinä joudun katsomaan tätä pitkälti valtiontalouden näkökulmasta ja meidän haastavasta taloustilanteestamme. Kehitysyhteistyöministeri Toivakka on ottanut uudentyyppisen otteen kehityspolitiikkaan ja pyrkii myös uudistamaan meidän kehityspolitiikkaamme ja varmistamaan sen, että saamme entistä vaikuttavampia tuloksia. Ei näitä kuukaan varmaan haluaisi leikata, mutta meidän on elettävä niiden parametrien kanssa, joissa tällä hetkellä ollaan.

Sitten oli kysymys Kreikasta, joka ei suoranaisesti liity lisätalousarviokeskusteluun. Meillä on ollut mahdollisuus esittää pitkästi tänään aamulla suuressa valiokunnassa tilannetta sekä minun toimestani että sen jälkeen pääministerin toimesta. Tilanne on todellakin se, että ei ollut minkäänäköisiä edellytyksiä jatkaa neuvotteluja Kreikan kanssa lauantaisessa euroryhmässä. Kreikka sanoutui yksipuolisesti irti instituutioiden esityksestä, ilmoit-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

ti järjestävänsä kansanäänestyksen, ja istuva hallitus ilmoitti kehottavansa kreikkalaisia äänestämään sitä vastaan. Tämähän tarkoitti sitä, että ei ollut mitään edellytyksiä jatkaa näitä neuvotteluita. (Paavo Arhinmäen välihuuto) Tilanne kuitenkin oli — selvyyden vuoksi, edustaja Arhinmäki — se, että kaikki instituutiot olivat yksimielisiä. Instituutiot olivat yksimielisiä ja myös 18 euromaata olivat yksimielisiä siitä, että mahdollisuuksia jatkolle ei ollut. Askelmerkit ovat nyt sellaiset, että Kreikan toinen ohjelma päättyy huomenna. Voisi sanoa, että aikaa vielä on, mutta poliittisesti näyttää valitettavasti siltä, että yhteisymmärrystä ei tulla löytämään ja Kreikalta erääntyy yksi lainaerä, 1,6 miljardia euroa, IMF:lle niputettuna huomenna kello 18.00 itärannikon aikaa. Kreikan hallitus on ilmoittanut järjestävänsä sen jälkeen kansanäänestyksen ensi sunnuntaina.

Suomen linja on tässä yksiselitteisen selkeä, ja ymmärtääkseni myös varapääministeri sen kyselytunnilla viime torstaina totesi. Me emme ole lähtemässä sellaiseen ratkaisuun, joka toisi meille lisävastuita. Me pysymme myös mandaatin piirissä näissä neuvotteluissa todeten, että emme ole lähdössä rakentamaan lisävelkahelpotuksia, vaan me lähdimme siitä, että Kreikan on ensin sovittava tästä toisen ohjelman päätöksestä ja siihen liittyvästä ehdollisuudesta. Nykyhallituksella on ollut viisi kuukautta aikaa tehdä se, ja valitettavasti ei edellytyksiä tähän tilanteeseen ollut.

Tämä tarkoittaa sitä, että nyt me toimimme kahdella tavalla. Ensimmäinen on se, että me pyrimme tekemään kaikkemme sen eteen, että Kreikka jatkaa euroalueessa, ja me tulemme tukemaan ja auttamaan heitä. Tämän prosessin aikana totta kai rahoituspuolella varmaan Euroopan keskuspankki on se keskeisin toimija. Toinen on tietysti se, että me pyrimme välttämään kaikki tartuntariskit muuhun euroalueeseen, vaikkapa kriisimaihin. Tällä hetkellä ei ole mitään tarvetta lisämandaatille, ja tämän myös kävimme läpi suuressa valiokunnassa ja kokonaisuudessaan. Tässä tilanteessa kannattaa varmasti nyt seuraavien viikkojen ja päivien aikana pitää pää kylmänä ja ehkä myös sydän lämpimänä ja viedä tätä kokonaisuutta rauhassa ja maltilla eteenpäin. Me olemme uuden tilanteen edessä, voi tapahtua arvaamattomia käännteitä matkan varrella. Toistaiseksi ei esimerkiksi ole ollut puhetta ylimääräisestä euroryhmästä, ei myöskään ole ollut puhetta ylimääräisestä eurohuipparista, mutta me elämme tässä päivä päivältä ja katsomme, miten tilanne etenee. Eli me pyrimme tässä vaiheessa kahteen asiaan: tartuntavaikutusten rajaamiseen ja rahoitusvakauden turvaamiseen, ja se pystytään tekemään nykymandaatin puitteissa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Rehn, ja 3 minuuttia, nyt paremmalla onnella.

15.06 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset edustajat, tässä edustajat Kalli, Terho, Aalto ja Salolainen ja useat muut edustajat kiinnittivät huomiota Talvivaaran ongelmiin ja esittivät perusteltuja kysymyksiä.

Hallitus sai Talvivaaran osalta hyvin raskaan perinnön, muun muassa sen takia, että Talvivaarassa on jo päällä äärimmäisen vakava ympäristöongelma, itse asiassa ympäristökatastrofi, ja olennaista on — ja tämä on myöskin vastaukseni edustaja Salolaiselle — että ellei mitään tehdä nyt kesällä tai viimeistään syksyllä, täydet vesialtaat hyvin todennäköisesti purkautuvat talven mittaan roudan myötä yli ja edessä on vielä pahempi ja kalliimpi katastrofi Talvivaarassa. Sen takia kaikkein vastuuttominta olisi tehdä ei mitään, jättää Talvivaara rempalleen, ja tämän takia hallituksen tavoitteena, jolle olemme hakeneet tässä eduskunnalta tukea ja valtuuksia, on se, että löydämme pitkäaikaisen ja vastuullisen ratkaisun, kuten edustaja Terho totesi, sekä ympäristön että talouden näkökulmasta.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Tältä osin hallituksella on kaksi päätavoitetta: Ensimmäinen on se, että pystymme estämään pahemman ympäristökatastrofin, minkä välttämätön edellytys on vesien purun ja puhdistuksen järjestäminen. Ja toiseksi tulee selvittää ja pohjustaa taloudellisesti kestävä ratkaisu. Tällä hetkellä neuvottelut kokeneen ja osaavan operatiivisen teollisen kumppanin kanssa ovat käynnissä. Me arvioimme uuden yhtiön, tämän Terrafame-yhtiön, liiketoimintasuunnitelmaa kesän mittaan, erityisesti sen toimivuuden ja realistisuuden näkökulmasta. Tämän rinnalla — ellei kaupallisesti kestävä ratkaisu ole näköpiirissä, ellei se nouse jalalle — on myös varauduttava hallittuun alasajoon. Se on kuitenkin kalliimpi vaihtoehto, vähintään 300 miljoonaa euroa, ja tämä on vastaukseni edustaja Heinoselle. Tämä on summittainen arvio ja sekin todennäköisesti alakanttiin. Näin ollen johtopäätös on se, että taloudellisesti kestävä ratkaisu on paljon parempi myös ympäristön kannalta, puhumattakaan Kainuun aluetaloudesta ja työllisyydestä. Ellei siihen päästä, sitten on varauduttava valitettavasti myöskin toiseen vaihtoehtoon.

Puhemies Maria Lohela: Sitten vielä ministeri Tiilikainen, jolle riittää 2 minuuttia.

15.09 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen ensisijainen tavoitehan on lopettaa velaksi eläminen, että emme tuonne Kreikan tielle joudu. Ja nyt täällä kysellään sitten monien säästöjen perään, muun muassa tuohon kehitysysteistyörahoitukseen, jonne päästökauppatulot sitten eivät enää ohjaudu.

Tämä ei vaikuta ilmastopöytäkirjaan juuri nyt mitään. Hallitus valmistautuu saamaan Pariisissa osana EU:ta aikaan kunnianhimoisen ilmastopöytäkirjan, jolla pysytään tuossa kahden asteen siedettävässä lämpenemistavoitteessa. Se tarkoittaa, että kaikkien suurten päästäjien täytyy olla tuossa ilmastopöytäkirjassa mukana, ja vaikka Suomi ei ole niin suuren suuri päästäjä, kehittyneenä maana meillä on kuitenkin vastuu omia päästöjämme vähentää, ja sen takia hallitus satsaa vahvasti uusiutuvaan, päästöttömään energiaan.

Edustaja Kalmarin viittasi tässä näihin kestävä metsätalouden rahoituslain mukaisiin rahoitukseen ja pienpuun energiatukeen. Ne ovat täällä lisäbudjetissa vahvasti mukana juuri, jotta pystymme omaa osuuttamme kantamaan.

Tärkeämpää kuin se, mihin nyt tämänhetkiset toimimattoman päästökaupparjestelmän vähäiset tulot käytetään, on se, että tuo päästökaupparjestelmä korjataan, jotta siitä alkaa tulla tuloja ja se alkaa ohjata päästöttömään tuotantoon. Ja kun päästökauppa toimii, niin näitä tuloja tietenkin täytyy käyttää ilmastomuutoksen hillintään. Osaltaan sitten aikanaan, vuoden 2020 jälkeen, niillä varmasti myös uuden sopimuksen mukaisesti autetaan ilmastomuutoksesta pahiten kärsiviä maita sopeutumaan. Samalla myös varmistetaan se, että meidän oma teollisuutemme ja työllisyytemme pysyy mukana, hiilivuotoriskiä minimoidaan ja epäsuoria kustannuksia kompensoidaan.

Edustaja Maijala kysyi tästä, miten Talvivaaran ongelmat vaikuttavat Sokliin. Jokainen lupaus tehdään omana keissinään, ja Soklia arvioidaan aivan Talvivaarasta riippumatta, (Puhemies koputtaa) jotta siellä pystytään mahdollisesti nuo toiminnot järkevällä tavalla toteuttamaan.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan puhujalistalla.

15.12 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa äskeisessä keskustelussa jo varsin hyvin hahmottuivat ne ongelmakohdat, mitä tähän lisätalousarviokeskusteluun liittyy.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Tänä päivänä täytyy todeta, että meillä on käsittelyssä varmasti tämän eduskuntakauden ensimmäinen lisätalousarvioon liittyvä vastalause, joka on tehty yhdessä sosialidemokraattien, vasemmistoliiton ja vihreiden toimesta. Juuri tässä vastalauseessa me peräänkuulutamme sitä, että täällä tiedostetaan, että työllisyysmäärärahat ovat loppu tai kehitysyhteistyömäärärahoja ei edes siten kohdella kuin hallitus omassa hallitusohjelmassaan haluaa tehtävän. Näihin kiinnitämme huomiota.

Mutta, puhemies, tässä on semmoinen ongelma, että (Olavi Ala-Nissilän välihuuto) täällä hallituspuolueet tämän saman myöntävät omassa mietinnössään mutta eivät sitten yllä sille tasolle, että valtiovarainvaliokunta ja sitä kautta koko eduskunta myös peräänkuuluttaisivat toimia näiden ongelmien, isojen ongelmien, ratkaisemiseksi. Siksi me yhteistyössä esitämme omassa vastalauseessamme neljää lausumaa, joista ensimmäinen lähtee siitä, että heti syksyn alussa on tuotava työllistävä lisätalousarvio. Me kuulumme täällä, että rahat ovat loppu, tilanne on todella hälyttävä. Seuraava lisätalousarvio tulisi normaalirytmien mukaan vasta lokakuun lopussa, ja silloin se on todella liian myöhään. On aina ollut tapana, edellisen hallituksen aikana, että lisätalousarviot on tehty työllistävin painopistein, ja kyllä edelleen on tämän aika. Siellä edellinen työministeri Lauri Ihalainen muun muassa keräsi aina voimakkaita toimia työllisyyden edistämiseksi juuri lisätalousarviossa, koska ongelmaan täytyy puuttua tässä ja nyt. Siksi on väärin, että hallituspuolueet eivät tähän nyt ole tarttuneet. Kiitos siitä, että olette huomioineet sen, ja siinä on myös viesti hallitukselle, hallituspuolueidenkin edustajilta, että tähän oikeaan ongelmaan on huomio kaiken kaikkiaan kiinnitetty.

Puhemies! Ongelma on myös se, että tulevana vuonna aiotaan lisäleikata työllisyysmäärärahoja 50 miljoonalla, koko kauden aikana 110 miljoonalla, ja se on erittäin ongelmallinen asia.

Toinen meidän lausumamme on tällaista vähän yleisempää talouspolitiikkaa, mitä täälläkin äsken vähän puhuttiin. Viitattiin siihen, että ei ole oikea arvovalinta, että rikkaat selviävät näistä talkoista kuin koira veräjästä ja samaan aikaan leikkauksia tässä kokonaisuudessa tehdään kaikkein heikoimmille: lapsille, ikäihmisille, työttömille. Se ei vain ole oikea arvovalinta. Kaikki ymmärtävät, että jos pienituloisen eläkkeensaajan ostovoimasta leikataan, niin silloin se ei ainakaan myöskään taloutta paranna — vaikka se on myös inhimillisesti väärin, se on myös talouspoliittisesti epäviisasta. Pääministeri Sipilä on itse myöntänyt, että tämä hallituksen ohjelma perustuu siihen, että hyväosaiset eivät ole mukana lamatalkoissa. Me olemme tästä toista mieltä: on reilumpaa, että esimerkiksi verolinjoja hivenen muuttamalla me pystymme tekemään sellaisia arvovalintoja, että myös työllisyyteen panostetaan ja kiperämpiä leikkauksia pystymme tätä kautta, näiden valintojen kautta, torjumaan.

Pääministeri Sipilä on myös kertonut, että näitä kaikkia vaikutuksia tasa-arvoon, oikeudenmukaisuuteen, tulonjakoon, työllisyyteen arvioidaan toki mutta vasta jälkikäteen. Me lähdemme siitä, että ei jälkikäteen arvioida vaan tietenkin arvioidaan etukäteen, ja tätä koskee meidän, opposition — SDP:n, vasemmistoliiton ja vihreiden — yhteinen vastalause.

Lisäksi meillä on kaksi muuta lausumaa, ja ne koskevat tätä kehitysyhteistyöongelma- tiikkaa, mistä äsken pitkään keskustelimme, ja sitten Talvivaaraa: liittyen siihen hallitus toisi selkeän suunnitelman, jotta teollinen toiminta voisi jatkua, ja myös varasuunnitelman sitä varten, jos sitten toiset ajat koittavat.

Nämä neljä pontta ovat yhteisen vastalauseemme sisältöinä.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Puhemies! Olen ymmärtänyt, että tässä yhteydessä näitä ei tarvitse vielä lukea, mutta joka tapauksessa näitä tulemme esittämään. Ja toivon todella nyt sitä, että kun tässä myös hallituspuolueet myöntävät nämä ongelmat ja kun me tuomme esityksen, että eduskunta edellyttäisi hallitusta jo syksyn alussa puuttumaan esimerkiksi tähän työllisyysongelmaan, niin myös hallituspuolueet voisivat näissä tulevaisuuden äänestysratkaisuisaan tulla näihin ponsiin mukaan ja sitä kautta yhdessä voisimme tähän huutavaan ongelmaan puuttua.

15.17 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Olemme saaneet valiokunnan asiantuntijalausunnoissa kuulla sekä eri maakuntien te-toimistojen lausunnoista lukea, että tällä hetkellä työllistämismäärärahoista on huutava pula. Rahat ovat loppu tältä vuodelta. Tämä tarkoittaa sitä, että kasvun vauhdittajaksi haluttuja yrityksiä ei pääse syntymään toivotulla tavalla, ja tänä keväänä valmistuneitten nuorten osalta sitä, että heille ei ole tarjolla palkkatukitoita syksyllä.

Hallitus tekee lisätalousarviossaan tietoisesti valinnan, että se maksaa mieluummin siitä, että ihmiset eivät saa työtä, kuin siitä, että ihmiset voisivat työllistyä edes määräajaksi. Hallitus on valmis laittamaan kahden vuoden ajan 12 miljoonaa euroa kuukaudessa farssiyhtiö Talvivaaraan, mutta ei ole valmis antamaan lisärahaa nuorten, yrittäjien, pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen. 288 miljoonaa kahdessa vuodessa, se on erittäin kallis vaihtoehto.

Hallituksen on tarkoitus antaa kolmas lisätalousarvio lokakuun lopussa. Työttömyyden ja siitä koituvien inhimillisten ja kansantaloudellisten vaikutusten osalta tämä on auttamatta liian myöhään. Hallitus on asettanut tavoitteekseen asettaa kasvun ja työllisyyden kaiken toiminnan perustaksi. Näin ollen olisi johdonmukaista, että hallitus valmistelisi heti syyskauden aluksi uuden lisätalousarvion, jossa pureudutaan alati kasvavaan työttömyysongelmaan. Ely-keskusten arvion mukaan loppukesästä lisämäärärahan tarve on 110 miljoonaa euroa.

Arvoisa rouva puhemies! Talvivaaran hallittuun sulkemiseen on varauduttava. Valiokunnan mietinnössä todetaan, että päätös kaupallisen toiminnan jatkamisesta tai kaivosyhtiön hallitusta alasajosta on tehtävä nopeasti, sillä nykyinen tilanne tuo jatkuessaan lisäkustannuksia valtiolle ja lisää riskiä ympäristöongelmien pahenemiseen. Koska tämä sana "nopeasti" voi tarkoittaa ajallisesti lähes mitä tahansa, on tärkeä määritellä ajallinen takaraja tälle päätökselle. Päätös kaupallisen toiminnan jatkamisesta tai kaivostoiminnan alasajosta tulee tehdä viimeistään syyskuun 2015 loppuun mennessä, ja haluaisin kuulla teiltä, arvion elinkeinoministeri, mikä teidän mielestänne on se punainen piste, se viimeinen hetki, jolloin tämä itse päätös pitää tehdä. Tämä loputon vatulointi tämän asian kanssa pitää saada päätökseen.

Koska ei valiokunnan asiantuntijakuulemisessa eikä valtiovarainministerin eikä elinkeinoministerin puheenvuoroista ole käynyt millään tapaa ilmi, kuinka uusi kaivosyhtiö voisi toimia markkinaehtoisesti voitollisesti, ei ole syytä odottaa, että kaivosyhtiön kannattavuus parantuisi kahden seuraavan vuoden aikana. Kysynkin: miten hallitus aikoo selittää kansalaisille kahden vuoden päästä, että te olette tietoisesti laittaneet hyvää rahaa huonon rahan päälle sen sijaan, että olisitte laittaneet nuo 12 miljoonaa euroa kuukaudessa kahden vuoden ajan Kainuun elinkeino-, työllisyystoiminnan tukemiseen, hoitaneet muun muassa ne ihmisten haitat, mitä kaivosyhtiö Talvivaara on aiheuttanut, ja auttaneet ympäristönsuojelua? Tätä on jokaisen kansanedustajan syytä tykönsä miettiä, mitä kahden vuoden päästä sanoo. Olemme tietoisesti laittaneet hyvää rahaa huonon rahan päälle.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tulee kunnioittaa edellisen eduskunnan budjetti- ja päätöksentekovaltaa. Hallitus on päättänyt olla kohdentamatta 21.5.2015 mennessä kertyneet päästöoikeuksien huutokauppatulot kehitysyhteistyöhön ja kansainväliseen ilmastorahoitukseen. Näin se leikkaa edellisen eduskunnan päätöksenteko- ja budjettivaltaa, tietoisesti, ja myös rikkoo pääministeri Sipilän hallitusohjelmaa, tietoisesti. Sipilän hallitusohjelmassa sanotaan, että hallitus ei kohdenna päästöoikeuksien huutokauppatuloja kehitysyhteistyöhön vuoden 2016 alusta lähtien. Tähän päätökseen, kuten myös hallituksen riveistä Aila Paloniemi toi esiin, on mahdollista varautua, mutta jo sovitusta varoista leikkaamiseen ei ole ollut mahdollisuus varautua. Hallituksen päätös tuli surullisena yllätyksenä kaikille yhteistyökumppaneille, sillä, valtiovarainministeri Alexander Stubb, olette useaan kertaan vakuuttanut, että hallituksen toinen lisätalousarvio vuodelle 2015 on puhtaan tekninen lisätalousarvio. (Olavi Ala-Nissilä: Edustaja, puhukaa eduskunnalle!) Ennen uuden vaalikauden alkamista kertyneiden päästöoikeuksien leikkaaminen ei ole tekninen päätös. Se on todella merkittävä poliittinen päätös ja arvovalinta. Vihreät edellyttävät, että hallitus korjaa päätöksen seuraavassa lisätalousarviossa. — Kiitoksia.

15.22 Mats Nylund r: Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Regeringen konstaterade i remissdebatten om den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2015 att den huvudsakligen är en teknisk tilläggsbudget. Det är det svårt att hålla med om. Tvärtom, förslaget är allt annat än enbart tekniskt. Det innehåller uppenbara politiska signaler.

I finansministeriets förslag ingick en ökning på 37 729 000 euro för multilateralt utvecklingssamarbete, och av ökningen förorsakas 35 375 000 av inkomster från auktionering av utsläppsrätter och resterande 2 354 000 euro av inkomster från auktioneringen av utsläppsrätter för luftfart. I enlighet med 2013 års rambeslut ska inkomster från auktioneringen av utsläppsrätter styras till klimatfinansieringen och utvecklingssamarbetet.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä toiseksi lisätalousarvioksi tämä yllämainittu lisäys on kuitenkin poistettu. Hallitus on siten tehnyt selkeän poliittisen linjauksen. Se ei näe kehitysyhteistyötä tärkeänä ja on valmis leikkaamaan lisää maailman kaikkein köyhimässä ja heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä. Hallitushan on jo aiemmin ilmoittanut mittavista kehitysyhteistyömäärärahojen leikkauksista. Kepan asiantuntijalausunnon mukaan hallituksen nyt suunnittelemat leikkaukset johtavat siihen, että kouluja jää käymättä ja rokotuksia saamatta.

Hallituksen kaavailemat massiiviset kehitysyhteistyöleikkaukset uhkaavat myös vaarantaa Suomen maineen luotettavana kansainvälisenä toimijana. Hallituksen toiminta on hyvin ongelmallista myös eduskunnan arvovallan kannalta, kuten esimerkiksi edustaja Aalto mainitsi. Hallituksen uusi linjaus sivuuttaa täysin viime eduskunnan tekemät päätökset ja sitoumukset. Tätä ei voi pitää kansanvallan kunnioittamisena.

Suomen tulee kantaa kansainvälinen vastuunsa myös tulevaisuudessa. Edellytän siksi, että hallitus vuoden 2015 kolmannen lisätalousarvion yhteydessä korjaa päätöksensä ja huolehtii siitä, että päästöoikeuksien huutokaupasta saadut tulot ohjataan ilmastorahoitukseen ja kehitysyhteistyöhön.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus kunnioittaa eduskunnan aiempia päätöksiä siitä, että päästöoikeuksien huutokaupasta kertyneet tulot ohjataan ilmastorahoitukseen ja kehitys-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

yhteistyöhön ja että hallitus huolehtii tästä vuoden 2015 kolmannessa lisätalousarviossa."
— Kiitos.

15.25 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Aluksi pari lainausta: "Piip — pitävät hallituksen yleistä talouspoliittista linjaa virheellisenä. Useat talouden arvostetut asiantuntijatahot ovat suositelleet välttämään taantumassa etupainotteista julkisen talouden sopeutusta. Hallitus on tästä huolimatta taantumassa kiristämässä tuntuvasti finanssipolitiikkaa. Onkin selvää, että hallituksen talouspolitiikan vaikutus sekä työllisyyteen että talouskasvuun on hyvin negatiivinen. Työttömän ahdinko ei näytä kiinnostavan." Toinen lainaus: "Piip — ovat tyrmistyneitä siitä, että hallitus on leikkaamassa työllisyysmäärärahoista aikana, jolloin maatamme uhkaa massatyöttömyys. Emme voi mitenkään hyväksyä näin edesvastuutonta päätöstä ja vaadimme, että leikkaus perutaan ja työllisyysmäärärahoja nostetaan." Molempien piip-sanojen kohdalla piti olla "perussuomalaiset". (Pia Viitanen: Miten on mahdollista? Hyvän aika!)

Arvoisa puhemies! Heillä olisi ollut mainio tilaisuus nyt korjata työllisyysmäärärahojen tasoa, mutta niin työmies Putkonen kuin myöskin työministeri Lindström taisivat nukkua silloin, kun tätä lisätalousarviota valmisteltiin.

Kokoomus on usein sanonut — jo pääministeri Kataisen aikana ja pääministeri Stubbinkin aikana myös — että on pakko tehdä, kun ei voi tekemättä jättää. Tässä lisäbudjetissa hallitus todellakin jättää tekemättä, vaikka ei pitäisi jättää, ja tämä koskee työllisyysmäärärahoja.

Hallitus alkuperäisen aikataulunsa mukaan oli kaavaillut kolmatta lisätalousarviota syyskuun alkuun viikkoa ennen varsinaisen talousarvion antamista eduskunnalle. Nyt tämä lisätalousarvio on ilmoitettu annettavaksi lokakuun 29. päivänä, jolloin se annetaan eduskunnalle ja aloitetaan sen käsittely, ja aivan vuoden lopulla sitten, melkein samaan aikaan kuin ensi vuoden varsinainen budjetti käsitellään, eduskunta sen saa. Sillä lisätalousarviolle ei pystytäkään enää mitenkään vaikuttamaan tämän vuoden työllisyysmäärärahoihin, ja sen vuoksi tässä opposition vastalauseessa ja ponnassa edellytetään, että pidetään siitä alkuperäisestä aikataulusta kiinni ja hallituksen on annettava työllistävä lisätalousarvio heti syyskauden alussa. Rahoitustarve on 110 miljoonaa, minkä asiantuntijat valtiovarainvaliokunnassa kertoivat. Starttirahoja ei voida myöntää, palkkaperusteinen työllistäminen ei onnistu, ja työttömät ovat todella pahassa ahdingossa, kun työllisyysluvut koko ajan pahenevat entisestään.

No, sitten tietysti on pakko kokoomuksen ja perussuomalaisten lisäksi antaa piikki myös tuonne pääministeripuolueen suuntaan, ja kuten tuossa debatissa jo totesin, niin vähintään nyt voisi odottaa, että näin tuore hallitus, kun ensimmäisen lisätalousarvionsa antaa, edes omasta ohjelmastaan pitäisi kiinni. Ja kyllä se on hallitusohjelman vastaista, että nyt sitten lyötiinkin paniikkijarru päälle ja imuroidaan vielä 37,7 miljoonaa näitä päästökauppatuloja pois ilmastorahoituksesta ja kehitysyhteistyöstä.

Tämä kehitys jatkuessaan, sekä ne massiiviset kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaukset että päästökauppatulojen ohjaaminen pois rahoituksesta, johtaa siihen, että lähestymme kehitysyhteistyön tasossa ei suinkaan 0,7:ää prosenttia bkt:stä vaan 0,35:tä prosenttia suhteessa bkt:hen elikkä tällaista, sanotaanko, entistä itäblokin tasoa. Se ei ole kunniaksi Suomen kansainväliselle maineelle eikä myöskään sille neuvotteluasetelmalle, jota tarvitaan muun muassa Pariisin ilmastokokoukseen valmistautumisessa.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Talvivaarasta sen verran, arvoisa puhemies, että olen edustaja Salolaisen kanssa hyvin pitkälti samaa mieltä, että kysymys ei ole mistään suhdannetilanteista, ei nikkelin maailmanmarkkinahinnasta eikä tällaisista teknisistä prosessiongelmistä. Kysymys on koko prosessin kyseenalaisuudesta: voidaanko näillä nikkelipitoisuuksilla ja tällä prosessilla suomalaisissa olosuhteissa koskaan saada sitä prosessia toimimaan. Kun miljoonia tonneja kaadetaan rikkihappoa kasojen päälle, niin mitä tapahtuu? Se jossain vaiheessa on lähivesistöissä, niin Pohjanlahdessa kuin muuallakin merissä. (Puhemies koputtaa) Elikkä kyllä on nopeasti ratkaistava tämä, onko mahdollista saada tätä (Puhemies koputtaa) taloudellista teollista ratkaisua vai onko aloitettava semmoinen alasajoon valmistautuminen, jossa ensisijaista on ympäristön turvaaminen sekä työpaikkojen turvaaminen Kainuussa työttömäksi jääville kaivosihmisille. (Olavi Ala-Nissilä: Ei Kainuuseen voi telakkaa perustaa!)

15.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Työttömyys on lisääntynyt ennakoitua nopeammin, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuoden takaisesta 21 prosenttia. Omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli toukokuun lopussa lähes 16 prosenttia. Pielisen Karjalassa työttömyysprosentti oli yli 18, ja Pohjois-Karjalassa on useampia kuntia, joissa työttömyysprosentti on tällä hetkellä yli 20 prosenttia. Työttömiä Pohjois-Karjalassa on lähes 9 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Pohjois-Karjalassa nuorisotyöttömyys on ollut pitkään muuta maata vähäisempää, mutta nyt alle 25-vuotiaiden työttömyys lisääntyy selvästi muuta maata enemmän. Tällä hetkellä Pohjois-Karjalassa on alle 25-vuotiaita työttömänä 22 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten.

Näistä tosiasioista huolimatta hallitus ei toisessa lisätalousarviossa esitä lainkaan määrärahoja työllisyyden hoitoon. Työllisyysmäärärahat tulevat loppumaan monilla alueilla jo alkusyksyyn mennessä. Joillakin alueilla ne ovat ilmeisesti jo loppuneet. Pohjois-Karjalassa rahat loppuvat viimeistään elokuussa.

Hallitus on suunnitellut tuovansa seuraavan lisätalousarvion eduskunnalle vasta loka-kuussa. Tämä on käsittämätöntä, sillä työllisyysmäärärahojen loppuminen tarkoittaa, että työttömyys kasvaa entisestään jopa ennätyslukemiin. Erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen olisi jo nyt pitänyt ohjata lisärahoitusta. Koska näin ei tapahdu, SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton yhdessä laatiman vastalauseen asiaa koskeva lausumaehdotus on erittäin kannatettava. Siinä vaaditaan hallitusta tuomaan työllisyyttä tukeva lisätalousarvio eduskunnalle välittömästi istuntokauden alussa. Toivon todella tämän toteutuvan.

15.33 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykseen ei sisälly ehdotusta työllisyysmäärärahojen lisäämisestä, vaikka kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon sisältyvät työllisyysmäärärahat ovat saadun selvityksen mukaan suurelta osin jo sidotut. Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan sitomatta olevan määrärahan osuus vaihtelee ely-keskuksittain noin 5 prosentista 20 prosenttiin ja monin paikoin työllisyysmäärärahojen arvioidaan loppuvan jo alkusyksyyn mennessä. Ely-keskusten arvion mukaan lisämäärärahan tarve olisi 110 miljoonaa euroa.

Tilanne muun muassa meillä Pohjois-Savossa on vaikea. Erityiseksi ongelmaksi on muodostunut palkkatukien riittämättömyys. Työpaikkojen löytyminen heikommassa asemassa oleville on haasteellista yksityisellä puolella, ja käytännössä vastuu pitkäaikaistyöttömien työllistymisestä on julkisella sektorilla. Siksi olisi tärkeää, että julkisyhteisöjen toi-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

mijoille kohdennettaisiin riittävät resurssit heidän työllistämiseensä. Kuitenkin palkkatuetun työn rahoituksesta yli puolet kohdennetaan yksityiselle sektorille. Asiassa on syytä huomioida se, että kuluvan vuoden alusta lähtien kunnat ovat joutuneet maksamaan pitkäaikaistyöttömistä aiheutuvaa työttömyyden sakkomaksua Kelalle jo 300 päivän työttömyyden jälkeen aikaisemman 500 päivän sijasta. Lisäksi 1 000 päivän työttömyyden jälkeen sakkomaksu määrätään korotettuna kunnille. Erityisesti tarpeeseen nähden riittämättömän palkkatuen, kiristyneiden sakkomaksuehtojen ja rahoituksen kohdentumisen aiheuttamien ongelmien vuoksi kunnat voivat ajautua kestävämpään tilanteeseen.

Tilannetta on kuitenkin mahdollista lieventää valtion taholta oikein kohdentuvalla lisärahoituksella ja tarkoituksenmukaisella työ- ja elinkeinoviranomaisten poliittisella ohjauksella. Yhdyn valtiovarainvaliokunnan näkemykseen, että on tärkeää, että hallitus seuraa tarkoin työllisyysmäärärahojen riittävyyttä ja että hallituksella on tarvittaessa valmius arvioida työllisyysmäärärahojen lisätarvetta jo alkusyksyn aikana.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa ehdotetaan maatalouden ympäristökorvausten valtuuden korottamista 116 miljoonalla eurolla. Toivon nykyisen hallituksen linjaavan maatalouspolitiikkaa aiempaa vahvemmin ruuantuotantoa tukevaksi. Näennäisviljely ei saisi olla elinkeino kenellekään.

15.36 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Uusimmat työttömyysluvut julkaistiin viime viikolla, ja ne osoittivat taas kerran, kuinka Suomessa eletään massatyöttömyyden aikaa. Tällä hetkellä työttömyysluvut ovat rajuimmat 15 vuoteen ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys kasvaa nopeasti.

Hallituksen lisätalousarvion yksi suurimmista ongelmista onkin se, mikä siihen ei sisälly. Nyt lisätalousarviossa varaudutaan kyllä kattamaan työttömyyden kasvusta syntyviä lisäkustannuksia, muun muassa työttömyysturvan ansiopäivärahamenoihin ehdotetaan 50 miljoonan euron lisäystä, mutta ei osoiteta lisämäärärahaa työllistämiseen todella akuutista tarpeesta huolimatta. Samanaikaisesti työ- ja elinkeinotoimistoista ympäri maata tulee viestiä työllisyysmäärärahojen loppumisesta. Suurin osa määrärahoista on jo sidottu erityisen heikossa asemassa olevien työttömien työllistämisen edistämiseksi, minkä seurauksena muiden työnhakijoiden työllistämiseen käytettäviä varoja ei monin paikoin enää ole tai ne ovat loppumassa kesän jälkeen. Paikoittain ei ole toukokuun alkupuolen jälkeen ollut mahdollista tehdä uusia palkkatuki- tai starttirahapäätöksiä lainkaan. Ja on paikkakuntia, joilla ei ole helmikuun jälkeen ollut kohdennettavissa lainkaan rahoja nuorten palkkatukeen lukuun ottamatta tilanteita, joissa nuori on pitkäaikaistyötön.

Ely-keskukset ovat toukokuussa arvioineet, että muille kuin pitkäaikaistyöttömille tarjottaviin palveluihin määrärahat riittävät kesään tai alkusyksyyn. Samassa yhteydessä ely-keskukset ilmoittivat lisämäärärahan tarpeeksi 110 miljoonaa euroa. Tällaisia määrärahoja ei kuitenkaan sisälly hallituksen lisätalousarvioon siitä huolimatta, että Juha Sipilän hallitus sanoo tavoittelevansa niin työllisyyden kuin yrittäjyyden edistämistä. Erityisen käsittämätöntä on, että hallitus kaiken lisäksi suunnittelee leikkaavansa riittämättömistä työllisyysmäärärahoista jo ensi vuodesta lähtien.

Käytännössä näiden määrärahojen puute tulee tarkoittamaan, että yhä useamman ihmisen, myöskin nuoren, työttömyys pitkittyy ja että yhä useamman aloittelevan yrittäjän yrityksen perustaminen viivästyy. Tämän hallituksen politiikka tulee meille niin inhimillisesti kuin yhteiskunnallisesti erittäin kalliiksi. Pitkittynyt työttömyys ja köyhyys syövät ihmisen itsetuntoa ja uskoa tulevaan ja tulevat kaiken lisäksi yhteiskunnalle kalliimmaksi kuin

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

palkkatuetun työn järjestäminen. Samaten palkkatuettu työ on työttömän työnhakijan kannalta työvoimapolitiittisista toimenpiteistä inhimillisimmästä päästä, kun se takaa työsuhteessa tapahtuvan työn ja myöskin työehtosopimuksen mukaisen palkan.

Arvoisa puhemies! Tätä lisätalousarviota on muun muassa valtiovarainministerin toimesta kuvailtu tekniseksi. Päätös osoittaa rahaa työttömyydestä syntyviin kustannuksiin muttei lainkaan työllisyyden hoitoon ei mielestäni ole tekninen vaan poliittinen linjavalinta. Poliittinen on myös hallituksen päätös toteuttaa lisäleikkauksia Suomen ilmasto- ja kehitysyhteistyöhön ohjaamalla päästöoikeuksien huutokauppaamisesta saatuja tuloja budjetin yleiskatteeksi, ei kehitysyhteistyöhön tai ilmastorahoitukseen, niin kuin vuoden 2013 kehyspäätös olisi hallitukselta edellyttänyt. Tämä lisäleikkaus ilmasto- ja kehitysyhteistyöhön saattaa tarkoittaa, että jo tällä hetkellä käynnissä olevia kehitysyhteistyöprojekteja joudutaan lopettamaan ennakkoarvioitavasti ja että Suomi luisuu todella kauas kehitysyhteistyömäärärahaosuuden tavoitteesta 0,7 prosenttia bruttokansantulosta. Sen lisäksi se vaikuttaa negatiivisesti Suomen asemaan joulukuussa pidettävissä ilmastoneuvotteluissa ja saattaa jopa vaikeuttaa ilmastopöytäkirjan aikaansaamista.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen talouspoliittinen linja on kaikkea muuta kuin työllisyyttä tai yrittäjyyttä edistävä. Hallitus tulee toteuttamaan työttömyyttä lisäävää leikkauspolitiikkaa, työttömien asemaa kurjistavia leikkauksia sosiaaliturvaan sekä leikkauksia työllisyysmäärärahoihin. Tämän lisäksi rajut leikkaukset kehitysyhteistyömäärärahoihin kurjistavat kaikista kurjimmassa asemassa olevien elämää.

15.41 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Asialistalla ja käsittelyssä on hallituksen esitys vuoden 2015 toiseksi lisätalousarvioksi.

Seuratessani äsken käytyä debattia syntyi minulle käsitys, että vasemmistoliitto pitää Kreikan pääministeri Tsiprasista erinomaisena valtionpäämiehenä. En ole yhtä vakuuttunut siitä, aika näyttäneen. Enkä usko myöskään, että Tsipras pystyy tai haluaa ratkaista Suomen talousongelmia, puhumattakaan lisätalousarvioasioista.

Kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon sisältyvät työllisyysmäärärahat on jo suurelta osin käytetty, niin kuin on käynyt ilmi monissa puheenvuoroissa. Kristillisdemokraattien mielestä hallituksen olisi antamassaan lisätalousarvioehdotuksessa tullut osoittaa lisää määrärahoja työllistämiseen ja erityisesti aloittavien yrittäjien tukemiseen työllisyystilanteen edelleen heikentyessä ja toimeentulo-ongelmien ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyessä. Palkkatukimäärärahojen puute vaikuttaa entisestään etenkin vaikeasti työllistettävien ja nuorten asemaan.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen vaikea taloustilanne kyetään kääntämään kasvuun vain yrittäjyyden, työn ja yhteisen tekemisen kautta. Kristillisdemokraattien mielestä työllistämistoimenpiteitä tulee tehostaa etenkin nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja yksinhuoltajien tilanteen helpottamiseksi. Rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi on välttämätöntä synnyttää työpaikkoja myös niille, joilla on vain vähäinen ammatillinen koulutus tai sitä ei ole lainkaan.

Tällä hetkellä valtion palkkatukimäärärahojen loppuminen vaikeuttaa yritysten, järjestöjen ja kuntien työllistämismahdollisuuksia. Koska myös yritysten starttirahat ovat lopussa, aloittavat yrittäjät joutuvat turvautumaan elämisessään lainarahaan tai mahdollisiin omiin säästöihin. Tosiasia on, että ellei työllisyysmäärärahoja lisätä välittömästi, uusien yritysten syntyminen hiljenee ja työttömien työllistämistoimet loppuvat.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Hallituksen tulee kantaa vastuunsa ja ryhtyä pikaisiin toimiin yrittäjyyden edistämiseksi ja työllisyystilanteen parantamiseksi. Hallitushan on ilmoittanut antavansa eduskunnalle seuraavan lisätalousarvioesityksen vasta lokakuussa. Tämä on liian myöhään.

Edellä olevan perusteella tulemme huomenna ehdottamaan hyväksyttäväksi lausuman, jossa eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee työllisyyden hoitoon sekä yrityksen perustajan starttirahan riittävyyden turvaamiseen koko maassa keskittyvän lisätalousarvioesityksen ja antaa sen eduskunnalle heti syysistuntokauden 2015 alussa.

Lisäksi kannatamme edustaja Nylundin tekemää vastalauseetta ilmastorahoituksen ohjauksesta kehitysyhteistyöhön.

15.45 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa pitkäaikaistyöttömien työllistäminen on merkitty painopistealueeksi, mikä on erittäin hyvä tavoite kirjoitettuna, mutta ennen kaikkea tämä asia tarvitsisi tekoja hyvien tavoitteiden ja kauniiden sanojen sijaan. Työttömyys on kasvanut jopa ennakoitua nopeammin viime vuodesta. Suomessa on tehty paljon töitä rakentaaksemme työllistämisen- ja aktivointijärjestelmää, jotta yhteiskunta voisi auttaa työttömyysahdinkoon joutuneita. Jotta rakennettu ja olemassa oleva järjestelmä toimisi, tarvitaan valtiolta rahoitusta. Nyt on tilanne, että monissa paikoin eri puolilla Suomea pitkäaikaistyöttömille varatut määrärahat ovat jo loppumassa.

Järisyttävää on, että hallitus ei ole esittämässä lisätalousarviossa yhtään lisärahaa työttömyystoimiin. Edellisellä hallituskaudella perussuomalaiset ja keskusta olivat huolissaan työttömyystoimien riittämättömyydestä. Ennen vaaleja kaikki hallituspuolueet olivat asiasta huolissaan. Nyt kun hallituksella on kaikki avaimet käsissään lisätalousarvion myötä vaikuttaa asiaan tai edes turvata nykyiset mahdollisuudet, näin ei tapahdu. Edellisellä hallituskaudella näin tapahtui. Meille oli tärkeää, että lisätalousarviolla pystyttiin turvaamaan työllistystoimien edellytykset.

Imatran seutukunnalla Etelä-Karjalassa toimii Työn Vuoksi ry, joka ottaa vastaan vuosisatasolla yli 500 asiakasta, pitkäaikaistyöttömiä ja kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia henkilöitä. Työn Vuoksen toiminnan avulla asiakkaat kiinnittyvät työmarkkinoille, ja toiminnan kulmakivenä on yritysyritys. Verkostoon kuuluu noin sata yritystä. Jo viime viikolla on tullut tieto, että Kaakkois-Suomen te-toimistolla on pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen varatut rahat loppumassa.

Tämä on selkeääkin selväsanaisempaa. Nyt on hätä ja tarvitaan lisätoimia, lisää rahaa. Te säästätte, hallitus, mutta ei tarvita kovinkaan suurta järjen jättäjäisyyttä sen ymmärtämiseen, että jos työttömyys kasvaa, kasvavat entisestään myös haasteet ylläpitää muita palveluita.

Hallitus suunnittelee tuovansa seuraavan lisätalousarvion vasta lokakuussa. Kysyn ja vetoan: eihän näin tapahdu? Hallituksen olisi ehdottomasti pitänyt esittää lisämäärärahaa jo nyt. Tämän vuoksi on aivan välttämätöntä, että uusi työllistävä lisätalousarvio tulisi jo heti kesän jälkeen. Tarve on merkittävä, 110 miljoonaa euroa. Arvoisa hallitus, teettehän näin, kuten SDP, vasemmistoliitto ja vihreät vastalauseessaan esittävät?

15.48 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden suurin ongelma on työttömyys. Miksi me velkaannumme? Se johtuu siitä, että toisaalta joudumme maksamaan niin valtavan paljon työttömyyskorvauksia, ja toisaalta työttömyyden myötä menetämme verotuloja, menetämme valtavan määrän työtunteja. Tämä näkyy itse asiassa

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

myös tässä hallituksen lisätalousarvioesityksessä. Siinähan esitetään lisää määrärahoja työttömyyden kustannusten hoitamiseen.

Mutta onko järkevää talouspoliittisesti, onko oikeudenmukaista inhimillisesti se, että käytämme varoja vain kustannusten hoitoon, ongelman hoitamiseen, emmekä varaa riittäviä määrärahoja ja lääkkeitä itse ongelman ratkaisemiseen: työllisyysmäärärahoihin? Täällä on hyvin selvästi tullut esille punavihreän opposition yhteinen vaatimus siitä, että hallitus tuo heti syyskauden alussa lisätalousarvion, jossa lisätään työllisyysmäärärahoja, ja uskon, että tämä viesti on mennyt perille myös hallitukselle — niin kovakorvaisia, niin talouspoliittisesti ja inhimillisesti kovia eivät voi olla edes hallituksen ratkaisut.

Valtiovarainministeri Stubb sanoi omassa puheenvuorossaan vähän ilkkurisuutta hakien, että kriisitietoisuutta on, kun sentään lisämäärärahoja ei oppositio esitä. En tiedä, oliko kysymys ajatusvirheestä vai siitä, että tuore valtiovarainministeri ei vielä tunne budjettiprosesseja — nimittäin punavihreä oppositio olisi esittänyt lisämäärärahoja nyt ja heti, mikä olisi ollut tarpeen, jos momentti vain olisi ollut auki. Valitettavasti lisätalousarvioon ei voi esittää lisämäärärahoja momenteille, jotka eivät ole käsittelyssä. Itse asiassa tähän tilanteeseen nähden on käsittämätöntä, että tämä momentti ei ollut hallituksen toimesta auki ja siihen ei esitetty lisää määrärahoja.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä lisätalousarvion lisäksi käytiin keskustelua Kreikan tilanteesta johtuen siitä, että se, mikä on Kreikassa tulevaisuudessa ratkaisu, vaikuttaa suoraan kaikkien eurooppalaisten maiden talouteen. Suomessa käydään liian paljon keskustelua, että me ja ne, ikään kuin suomalaiset ja kreikkalaiset olisivat vastakkain. Ja nyt risti seinälle: olen samaa mieltä edustaja Zyskowiczin kanssa. Hän toi esille saman, minkä itsenkin olen pyrkinyt tuomaan: on suomalaisten, kaikkien eurooppalaisten etu se, että Kreikka saa taloutensa kuntoon, saa inhimilliset elämän edellytykset. Silloin keskustelu, joka täällä pyörii esimerkiksi vakuuksista tai siitä, leikataanko lainoja vai ei, on kuitenkin, ainakin näistä ensimmäisestä, enemmän aidanseipäistä keskustelua, kun pitäisi koko ongelma ratkaista.

Nimittäin jos Kreikka ajetaan hallitsemattomasti ulos eurosta ja se menee maksukyvyttömyyteen, niin se merkitsee sitä, että emme saa takaisin niitä rahoja, joita olemme lainanneet suoraan Vanhasen—Kataisen hallituksen aikana, toisaalta niitä, jotka meillä on vakuuksina EVM:n kautta. Sen vuoksi pitäisi löytää ratkaisu, jota itse asiassa Kreikan hallitus on koko ajan sanonut hakevansa: korruptio kuriin, veronkierto kuriin, jolle edelliset hallitukset eivät tehneet mitään, kestävä talouskasvu ja työllisyys, jolla maa pystyisi maksamaan edes suurimman osan lainoistaan takaisin. Edustaja Huhtasaari täällä käytti puheenvuoron, jossa hän sanoi, että ei saa leikata lainoja, ei saa tehdä mitään myönnytyksiä. Se on itse asiassa kaikkein kovin ratkaisu myös suomalaisten kannalta: se tarkoittaa sitä, että Kreikka menee maksukyvyttömyyteen ja me emme saa mitään takaisin. Tietysti voi huudella, että ei mitään Kreikalle, ei yhtään anteeksi, ei anneta helpotuksia, mutta onko se hyvä suomalaisten veronmaksajien kannalta? Ei ole.

Ongelmallista tässä Kreikka-kysymyksessä on se, että itse asiassa Kreikka on tehnyt viime vuosien aikana valtavia leikkauksia ja koko ajan talous on mennyt vain huonompaan suuntaan. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF on tämän itse myöntänyt, että liian rajut leikkaukset olivat virhe. IMF on ollut sovittelevana, mutta mitä tapahtui viime viikolla, kun Kreikka tuli vastaan aivan uudella esityksellä, jossa oli erittäin merkittäviä toimia? IMF oli se, joka veti sen päälle raksin, vaikka kansainvälisten lehtitietojen mukaan euroryhmä ja komissio olisivat hyväksyneet esityksen. Eli se elin, jolla ei ole mitään tekemistä

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

demokraattisesti valittujen päättäjien kanssa, vie mahdollisuuden (Puhemies koputtaa) Kreikan kasvulta ja nousulta. Ja nyt pitäisi hakea sellaista ratkaisua, joka on hyväksyttävissä Kreikassa ja hyväksyttävissä euromaissa, (Puhemies koputtaa) koska pahinta Suomenkin taloudelle ja koko Euroopan taloudelle on se, että ajetaan ulos hallitsemattomasti euroalueesta.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä asiana sanon sen, että paljon pyritetään käsitystä siitä, että kreikkalaiset eivät ymmärrä taloudesta mitään ja heillä ei ole asiantuntevia neuvottelijoita. Kreikan neuvotteluita vetävät Eucleides Tsakalotos, taloustieteen tohtori Oxfordin yliopistosta, toiminut taloustieteen professorina, ja valtiovarainministeri Gianis Varoufakis, taloustieteen tohtori Essexin yliopistosta, taloustieteen professori. Aika harvalla maalla, Suomi mukaan lukien, on näin kovaa talouspoliittista osaamista niissä neuvotteluissa.

15.55 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä Suomen suurin ongelma on viennin hiipuminen ja investointien puute. Työttömyys ei ole syy, työttömyys on seuraus, ja sitä pitäisi myöskin seurauksena käsitellä. Jollemme me saa tähän maahan euroja muista maista, jollemme me saa ruplia, dollareita, kruunuja tai tulevaisuudessa vaikkapa drakmoja, tämä maa ei nouse. Tämän maan on saatava valuuttaa muualta tänne.

Täällä on nyt puhuttu hyvin pitkään siitä, kuinka työttömyyttä ei hoideta, kuinka työttömyyttä on hoidettu huonosti. Jäljet tässä kyllä johtavat syltystehtaalte. Täällä on puhuttu muun muassa palkkatuesta, ja edellinen hallitus teki päätöksen, joka vei palkkatuen niiltä ihmisiltä, jotka ovat ansiosidonnaisella työttömyyskorvauksella. Siinä kävi jopa niin, että jos ihmisellä oli palkkatuettu työpaikka ja kun vuosi vaihtui ja uusi laki astui voimaan, niin se palkkatuki laitettiin poikki ja sanottiin, että tule takaisin sen jälkeen, kun olet ollut 300 päivää työmarkkinatuella, minkä jälkeen osalle ihmisistä kävi niin, että täytyi olla 800 päivää työttömänä ennen kuin palkkatukirahoja voitiin käyttää tai niitä voitiin lisätä eteenpäin.

Täällä on puhuttu siitä, kuinka meidän pitää pystyä antamaan työttömyyden hoitamiseen rahaa. Se on oikein. Mutta työttömyyttä ei hoideta tempputyöllistämisellä. Se auttaa joitakin ihmisiä jossakin vaiheessa. Mutta työttömyys ei poistu sillä, että ollaan puoli vuotta töissä ja puoli vuotta työttömänä ja puoli vuotta töissä ja puoli vuotta työttömänä. Me tarvitsemme pysyviä työpaikkoja, me tarvitsemme teollisuustyöpaikkoja, me tarvitsemme investointeja. Edellisen hallituksen aikana tästä maasta katosi liki 150 000 teollista työpaikkaa, liki 150 000. Ja nyt sitten sanotaan, että nämä pitää pystyä hoitamaan erilaisilla avustuksilla. Ei avustuksilla, vaan nämä pitää pystyä hoitamaan siten, että maahan saadaan investointeja, että maan vienti saadaan vetämään. Se on se kaikkein tärkein asia.

Totta kai ihmisten toimeentulosta täytyy pitää huolta. Mutta siinäkin edelliset hallitukset ovat tehneet omat tepposensa. Kun ihminen jää työttömäksi, häntä rangaistaan siitä. Edellisten hallitusten toimesta ansiosidonnainen työttömyysturva on, kuten varmasti tiedätte, noin 60 prosenttia palkasta. Sen jälkeen verotus nousee 20 prosenttiin, vaikka se olisi työssä ollessa ollut esimerkiksi 12 prosenttia. Sen lisäksi työtöntä rangaistaan tällä hetkellä myös sillä, että heti napsahtaa viiden päivän karenssi, kun hän tulee työttömäksi, ja kun hän sitten vihdoinkin ja viimein jää sille työmarkkinatuella, niin tuleepahan uusi karenssi, että muistaa varmasti, missä on.

Näihin asioihin hallitus on nyt luvannut puuttua. Työllistymisen esteitä on luvattu poistaa. Nyt tosiaan haluaisin, että täällä olisi joku hallituksesta, ministereistä, kertomassa nais-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

tä asioista. Henkilökohtaisesti pidän erittäin pahana sitä, että valtiovarainministeri ei ole paikalla nyt. Mutta tämä on henkilökohtainen mielipiteeni.

Talvivaara: Siitä on myös puhuttu tänään paljon, ja sinnehän nytten luvataan hirveän paljon rahaa. Jos ymmärsin asian oikein, niin nämä rahat, mitä nyt Talvivaaraan on luvattu, on tarkoitus käyttää selvitykseen siitä, voidaanko Talvivaaraa jatkaa vai pitääkö se ajaa alas. Ihmettelen suuresti. Haluaisin kysyä ministeriltä, onko juuri näin, että tuo selvitys vie aikaa kaksi vuotta. Eikö sitä voida tehdä nopeammassa ajassa ja käyttää sitten näitä rahoja joko Talvivaaran alasajamiseen tai sen jatkamiseen, koska kumpikin maksaa? Talvivaaraa ei voida noin vain sulkea. Se on niin iso ympäristökatastrofi silloin, että siitä ei selviä kukaan.

Kreikka on meille ongelma. Kuten tiedätte, Kreikka on ollut edellisten hallitusten aikana ongelma. Tuottojenvaihtosopimus ei ole hyvä diili meille, ja vaikka Kreikka maksaisi meille korkojaan, niin kuin on maksanut, niin kuten tiedätte, arvoisat kollegat, me olemme palauttaneet ne rahat takaisin Kreikalle sen takia ja sillä perusteella, että emmehän me nyt voi viedä rahaa sieltä, missä sitä ei oikeastaan ole.

Mutta todellakin odotan mielenkiinnolla tämän hallituksen toimia ja vaikutuksia työttömyyteen, investointeihin ja vientiin. Aikaisempien hallitusten toimet ovat ajaneet tämän maan tähän syöveriin, missä se nyt on. Täältä on nyt vain yksi tie, ja se tie on ylöspäin.

16.00 Simon Elo ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä lisätalousarviossa on syytä kiinnittää huomiota noin 20 miljoonaan euroon, joita tullaan käyttämään turvapaikanhakijoiden vastaanotokuluihin. Tämähän liittyy siihen, että viime vuonna Suomeen tuli noin 3 000 turvapaikanhakijaa. Tänä vuonna viimeisimmät ennusteet ovat puhuneet jopa 8 000:sta. Tämä totta kai laittaa hallituksen pakkorakoon. On väistämättä käytettävä enemmän varoja näiden ihmisten tilanteen hoitamiseen. Todennäköisesti täytyy avata vastaanottokeskuksia, ja tässä lisätalousarviossa todetaan, että käytetään varoja ihmisten palkkaamiseen, jotka hoitavat näitä turvapaikanhakusioita.

Perussuomalaiset näkevät hyväksi sen, että pistetään varoja siihen, että käsittelyajat ovat mahdollisimman lyhyitä. Se todennäköisesti säästää varoja. Mutta yhtä lailla on kiinnitettävä huomiota siihen, että ei tapahdu sitä, mikä nähdäkseni on vaarana: esimerkiksi Punkalaitumen kaupunginjohtaja kommentoi tilannetta niin, että kun vastaanottokeskus on mahdollisesti tulossa Punkalaitumelle, niin se on eräänlainen voitto heille — se tarkoittaa työpaikkoja, varoja. Tämä heidän näkökulmastaan varmasti pitää paikkansa, mutta näen vaaraksi sen, että syntyy eräänlainen turvapaikkabisnes, jos näin voi sanoa, jolloin osapuolet eivät ajattele sitä, mikä on maan kokonaisuus, vaan mitä kunta tässä voittaa. Tähän olisi hallituksen syytä kiinnittää huomiota.

Toinen asia, arvoisa puhemies, on se, että Suomen hallituksen pitää pystyä vähentämään Suomen houkuttelevuutta kohdemaana ja puuttua tiukasti niihin porsaanreikiin, mitä turvapaikanhakujärjestelmään vielä liittyy.

16.02 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tolppasen arviosta huolimatta uskallan kertoa oman mielipiteeni tästä työllisyyden hoidosta. Eniten nimittäin mietityttää ja ihmetyttää tässä hallituksen toisen lisätalousarvioesityksen kohdalla hallituksen tekemä politiikka, tai tekemätön politiikka, maamme työttömiä kohtaan. Työllisyyspanostukset puuttuvat siis tyystin tästä esityksestä. Tilanteessa, jossa työttömiä on satojatuhanta-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

sia ja pitkäaikaistyöttömyys kasvaa, hallitus tyytyy tilanteeseen ollen satsaamatta senttiäkään työllisyysmäärärahoihin.

Haluan myös muistella vanhoja tässä salissa sen verran, että edellinen hallitus satsasi varsin usein lisäbudjettien yhteydessä juuri työllisyyden hoitoon ja eli sitä kautta siinä ajassa, kun työttömiä tuli maahan koko ajan lisää.

Eri alueilta koko tästä valtakunnasta on tullut viestiä joko rahojen loppumisesta kokonaan tai jatkosten toteuttamisen mahdottomuudesta ilman lisärahaa. Ihmettelen, eivätkö nämä viestit ole todellakaan tulleet maamme hallitukselle tai työministerille, saatikka valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajalle Kallille, koska hän totesi alussa omassa esittelypuheenvuorossaan, että rahat saattavat loppua. Haluan tuoda tiedoksi kollega Kallille, että esimerkiksi hänen omasta maakunnastaan rahat ovat jo loppuneet. Työttöminä olevia ihmisiä pitää voida aktivoida paitsi heidän oman elämänlaatunsa vuoksi myös kuntouttavassa ja ennalta ehkäisevässä tarkoituksessa. Mielestäni hallituksen pitäisi myös nämä pointit tietää.

Itse luotan edelleen siihen, että jossain vaiheessa tulee taas se aika, kun meistä suurinta osaa tarvitaan työelämässä työkuutoisina, ja tämä ei yksinkertaisesti ole mahdollista tällä tällöisellä passivoivalla linjalla, johon nyt ollaan pitkälti menossa. Toivoa sopii, että oppositio yhteistyössä eri järjestöjen kanssa saa kesäaikaankin sellaisen paineen aikaiseksi, että syksyllä hallitus ei yksinkertaisesti kehtaa olla toimimatta.

16.04 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta kiinnittää aivan oikein mietinnössään huomiota työllisyysmäärärahojen riittävyyteen. Toki on ymmärrettävää, että ensin selvitettiin ely-keskuksilta niiden sitomatta olevien määrärahojen määrä, ja nyt kun valiokuntakäsittelyyn on jo saatu tietoja, ihan faktaa, puuttuvista määrärahoista, noin 110 miljoonasta eurosta, niin pitää tietysti olla näkymä siitä, miten asia hoidetaan, mistä saadaan mahdollisesti tuo puuttuva euromäärä, tai sitten vastaavasti, mitä uusia toiminnan muotoja kehitetään, jotta työllisyystilanne ei tämän takia huononisi.

Aiheestahan on tullut meille kaikille edustajille valtavasti huolestunutta palautetta, ja koska työllisyyden lisääminen on niin kantava tavoite nyt tämän hetken politiikassa, niin perustelut näitten työllisyysmäärärahojen riittävälle tasolle on olemassa. Niillä saadaan varsin kustannustehokkaasti kuitenkin synnytettyä työpaikkoja pitkäaikaistyöttömille.

Valiokuntakäsittelyssä ja muutenkin julkisuudessa oppositio on kovasti kritisoinut työllisyysmäärärahatilannetta, mutta on kuitenkin hyvä muistaa, että työllisyyspalveluista annettu lainsäädäntö on vastikään astunut voimaan ja valmisteltiin siis jo edellisen hallituksen toimesta. Tämän kokonaisuuden ennakoitiin johtavan tähän hankalaan tilanteeseen. En siis ollenkaan vähättele sitä tilannetta, mikä nyt on päässyt syntymään, mutta toivoisin, että työllisyyttä edistävien eri hanketoimijoiden työtä koordinoitaisiin nykyistä tehokkaammin. Olisikin syytä pohtia, millä tavalla esimerkiksi Raha-automaattiyhdistyksestä ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettujen työllisyyspoliittisten hankkeiden kirjoa voitaisiin järkevöittää, jäntevöittää, koordinoida uudella tavalla ja varmistaa, että kokonaisuus toimii ja myös parantaisi työllisyystilannetta.

16.06 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! On hyvä jatkaa edustaja Kataisen äskeisestä puheenvuorosta. Hanketyöntekijöiden silmin katsottuna me elämme varsin hullussa maailmassa ja vielä hullummassa Suomessa, näin he sanovat. Meillä on kohta käsissämme yhteiskuntavastainen pitkäaikaistyöttömien massa, joka ei luota mihinkään. Tämä on ni-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

menomaan hanketyössä jo näkyvissä. Työllisyyspalveluista annettu uusi lainsäädäntö ja palkkatuen myöntämisessä tapahtuneet muutokset linjauksineen ovat vieneet työllistämishankkeilta kaiken ennakoitavuuden ja työkalut, sanovat nämä hanketyöntekijät. Vaikka tarjolla olisi työkokeilu tai palkkatukipaikka, siihen pääsemisestä on tullut arpapeliä jopa avoimilla työmarkkinoilla.

Onko työkokeilun aloittaminen mahdollista työllistymissuunnitelman puitteissa? Onko hakijan osaamisvaje riittävän mittava palkkatuen myöntämiseen? Minkä suuruisena palkkatuki myönnetään? Päätös on te-toimiston käsissä. Näin työllistämisestä ja siihen liittyvästä hanketoiminnasta on tullut varsin arvaamatonta arpapeliä, jossa voitot ovat olemattomia. Välillä vaikuttaa siltä, ettei järjestötyöllistäminen kuulu te-palveluiden kokonaisuuteen eikä siellä noudatettuun tulospalkkausjärjestelmään. On aivan selvää, että tässä pelissä kukaan ei voita. Te-toimisto kuormittuu, hanketyöntekijät ja työnantajat tuskastuvat, ja työnhakija passivoituu entisestään. Kukaan ei voi luottaa kehenkään, ei itseensä eikä toisiinsa, ja päätökset viipyvät. Kielteisten päätösten saajat valittavat. Silti, ihan oikeasti, miljoonia poltetaan tähän hyödyttömään piirileikkiin.

Toinen asia, josta edelleenkin haluan puhua, ovat nämä kehitysyhteistyöleikkaukset ja lähinnä tietenkin se, miten me näistä selviäisimme mahdollisimman vähin vaurioin. Kehitysbudjetin leikkaukset taitavat olla ja pysyä, mutta nyt pitäisi todellakin kaikin keinoin etsiä sisäisiä jaksotuksia. Esimerkiksi ulkoministeriön pääluokan sisällä pitäisi voida katsoa näitä asioita vielä uudestaan. Ei voi olla oikein, että järjestöt pistetään kantamaan raskain vastuu leikkauksista ja aivan välittömästi. En jaksa uskoa, että ulkoministeriössäkään on vielä käännetty kaikkia kiviä tilanteen helpottamiseksi, eikä ole järkevää lopettaa sellaista toimintaa, joka on kehityspolitiikkamme ruisleipää: naisten, lasten ja vammaisten oikeuksien ajamista, yleisten elinolojen parantamista, rauhan rakentamista ja niin edelleen.

Kirkon ulkomaanapu, esimerkiksi, on maailman ainoa järjestö muutaman YK-järjestön lisäksi, jonka Eritrea antaa toimia omalla alueellaan. Eritrea on tällä hetkellä yksi niistä maista, joista lähtee valtavasti pakolaisia Eurooppaan, joten jos me haluamme suitsia pakolaisuutta, meidän ei missään tapauksessa pitäisi sahata omaa oksamme eli leikata rajusti ja kerralla niiltä järjestöiltä, jotka ovat luoneet sinne, esimerkiksi Eritreaan ja muihin hauraisiin valtioihin, järjestelmiä, joilla ne voivat auttaa kymmeniä-, kymmeniätuhansia ihmisiä. Ne jäävät sitten tyhjän päälle, jos tämä asia menee näin heikosti.

Leikkausten jaksotuksen lisäksi, kuten tuossa jo totesin, päästökauppatulojen osoittaminen tässä hätätilanteessa muualle kuin ilmastorahoitukseen ja kehitysyhteistyöhön pahentaa tietenkin järjestöjen toimintamahdollisuuksia edelleen. Seuraa uusi leikkauskierros ja uudet supistustarpeet. En pidä tätä missään mielessä järkevänä päätöksenä, ja olen iloinen, että valtiovarainvaliokunta kirjasi mietintöönsä, että päästökauppatulojen kohdentamista arvioidaan syksyllä uudestaan. On juuri niin kuin valiokunta toteaa: Suomen on voitava huolehtia asianmukaisesti jo tehdyistä sitoumuksistaan.

16.10 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee tiukkaa leikkauslinjaa taloustilanteella. Kyllä, tilanne on vakava ja säästöjä on tehtävä. Mutta ikävä kyllä nyt uhkaa käydä niin, että osa näistä hallituksen säästöistä johtaa herkästi jopa tuhlailuun, koska rahankäytössä oleellista on ajoitus. Erityisesti niukan euron aikana rahalle pitää saada mahdollisimman hyvää vastinetta. Nyt kehitysyhteistyömäärärahojen ja työllistämismäärärahojen kohdalla on riski, että käy täsmälleen päinvastoin. Kehitysyhteistyöhankkeet, varsinkin monet järjestöjen hankkeet, saattavat keskeytyä hallitsemattomasti, kun rahoja leika-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

taan jo vuoden alusta 40 prosenttia. Portaittainen säästö olisi turvannut hankkeiden hallitun alasajon ja tuottanut vähemmän vahinkoa. Lopputulema säästönäkökulmasta olisi voinut olla sama, jopa parempi.

Työvoimapuolella hallitus perustelee työllisyysmäärärahan lisäämättä jättämistä teknisellä budjetilla. Mutta ei tämä lisäbudjetti niin kovin tekniseltä näytä, koska siinä on muun muassa Talvivaara-päätöksiä ja siinä tehdään irrotusta päästökauppatulojen ja kehitysrahojen välillä.

Valtiovarainministeri sanoi, että pitää selvittää työllistämismäärärahojen riittävyys. Tässä kannattaa kurkistaa sinne ely-toimistoihin, te-toimistoihin, hankkeisiin ja työttömien omiin puheenvuoroihin. Periaatteessa sitomatonta rahaa on jonkin verran olemassa, mutta monessa te-toimistossa, monessa palvelukeskuksessa nuo rahat ovat olleet jo pitkän aikaa loppu. Ja miksi näin? Silloin kun tämä uudistus, johon tässä edustaja Paloniemikin viittasi, tehtiin, ei voitu ennakoida sitä, miten raha tulee käytetyksi ja minkälaisilla tukisummilla. Ja juuri sen vuoksi edellisen eduskunnan valiokunta muun muassa ja kaikki vastalauseetkin, kaikkien puolueiden vastalauseet, korostivat sitä, että lisäbudjetilla pitää turvata näiden rahojen riittävyys. Nyt uhkaa käydä niin, että kun tässä lisäbudjetissa ei ole lisärahoitusta ja jos seuraava lisäbudjetti tulee vasta syksyllä — johon kyllä valtiovarainministeri ei edes luvannut rahaa tähän tarkoitukseen — niin niiden kentälle saaminen vie aikansa, ja käytännössä me olemme jo lähellä joulua ennen kuin nuo rahat ovat käytössä, ja silloin kun niitä äkkiä ja kiireellä käytetään, niin se käyttö ei välttämättä ole tehokkainta.

No, mitä tästä kokonaisuudesta nyt sitten seuraa? Kun työllistämismäärärahat, joita siis voidaan käyttää starttirahaan, Sanssi-korttiin nuorten työllistämiseksi tai työttömien palkkatukirahaan, ovat loppu, niin käytännön elävässä elämässä käy niin, että kunnissa turvaututaan yhä enemmän ja enemmän kuntouttavan työtoiminnan käyttämiseen — tuon toimenpiteen, joka on siis kuntien vastuulla eikä niinkään työvoimapolitiikkaa ja jota kansan suussa kutsutaan 9 euron orjatyöksi. Me tiedämme, että nyt jo meillä käytetään sellaisissa tilanteissa liikaa kuntouttavaa työtoimintaa, kun olisi tarkoituksenmukaisempaa käyttää palkkatyörahaa. Mielestäni tämä kehitys tästä näkökulmasta on hyvin nurinkurinen. Meillä on rahavelkaa, mutta nyt uhkaa käydä niin, että me kasvatamme sosiaalista velkaa ja lisäämme sitä rakenteellisen työttömyyden osuutta, joka nyt Suomessa jo kiistatta on liian korkea.

Sitten haluaisin muutamalla kommentilla kommentoida edustaja Paloniemen puheenvuoroa, vaikka hän lähtikin jo pois salista. Tuo lakiuudistus, joka viime vuonna tehtiin, nimenomaan selkeytti niitä perusteita, joilla palkkatukea myönnetään. Tähän asti ei ole ollut selviä perusteita, mutta nyt ne on kirjattu lakiin, ja laki määrittelee sekä palkkatuen keston että sen prosentuaalisen osuuden palkasta hyvin tiukoin kriteerein. Kyse on siitä, mikä on henkilön ikä — esimerkiksi nuoria kohdellaan eri lailla, ikääntyvät saavat eri perustein tuon rahan — mikä on heidän työttömyytensä kesto, onko kyse vammaisesta vai täysin työkykyisestä ihmisestä, ja sen jälkeen tuo prosentuaalinen tukiosuus on kaikille sama. Tähän asti jos olisimme yrittäneet arvioida sitä, millä perusteella kukakin minkäkin suuruista tukea saa, niin uskallanpa väittää, että kovan luokan ammattilaisetkaan eivät olisi aina voineet ennakoida, mikä tuo lopputulos on. Mutta nyt voi, koska laki on siinä mielessä selkeämpi. Mutta se käyttää enemmän rahaa, koska se tukee paremmin palkattuja palkkatyöpaikkoja suuremmalla osuudella kuin aikaisemmin ja ohjaa siten enemmänkin tarkoituksenmukaisiin tukijaksoihin kuin palkan hinnan mukaisiin tukijaksoihin. Tämän vuoksi juuri valiokunta edellisellä eduskuntakaudella korosti sitä, että lisäbudjetilla on seurattava si-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

tä, riittävätkö rahat vai ei. Nyt ne eivät riitä, ja on ikävää, että työministeri ei ollut täällä paikalla, koska uskallanpa sanoa, että hän olisi tämän rahapulan tiennyt paremmin kuin esimerkiksi valtiovarainministeri tai muut ministerit, keiden toimialaan tämä ei suoraan liity.

16.16 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Työllisyysmäärärahat ovat puhuttaneet tavattoman paljon, ja totta vieköön se on ongelma, johon tässä jatkossa on löydettävä ratkaisu. Ongelmahan on erityisen suuri tietysti koko maassa, mutta Pohjois- ja Itä-Suomessa on vielä mitä suurimmassa määrin rakenteellinen työttömyys, joka vaatii ehdottomasti toimenpiteitä.

Mutta, puhemies, tähän Talvivaaraan. Kun työttömyydestä puhutaan, niin Kainuu on maan pahimpia työttömyysalueita. Täytyy tässäkin yhteydessä kyllä antaa hallitukselle erittäin suuri kiitos niistä Talvivaara-linjauksista, joita tässä lisätalousarviossa kaiken kaikkiaan on nyt tehty. Kuten täällä elinkeinoministeri taisi sanoakin, hallitus sai erittäin raskaan perinnön Talvivaarasta, ja onkin erittäin tärkeää, että nyt tällaiset isot, mahdollisimman kestävät toimenpiteet saadaan aikaiseksi mahdollisimman nopeasti. Hallitus on epäilemättä tässä hyvin päättäväinen, ja toivon syvästi, että nyt löytyy sitten sellainen vakaa kaupallinen toimija näitten eri toimenpiteitten seurauksena, jotta Talvivaaraa päästään viemään eteenpäin ja löydetään kestävä ratkaisu niin työllisyyden, tämän yrityksen, aluetalouden kuin vesi- ja ympäristöongelmien osalta.

Kun tiedetään, millä alueella Talvivaara on, niin Talvivaaran ongelmien ratkaisuun löytyvä toimenpide on senkin takia äärettömän tärkeä, että nyt tällä hetkellä jonkunlaisia lisäpilviä tuo myös Fennovoiman tilanne. Jos todella syntyy sellainen tilanne, että Fennovoimalle ei löydy sellaisia ratkaisuja, joilla Fennovoiman Pohjois-Pohjanmaalle tuleva voimala päästään rakentamaan, niin kyllä tilanne Pohjois-Suomen kannalta on todella vaikea.

16.18 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Elämme todella vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja varmasti haluaisimme antaa rahaa kaikennäköisiin hyviin asioihin — tänäkin päivänä tässä salissa on esitetty jo todella paljon hyviä ja tärkeitä asioita. Mutta meidän on nyt pakko miettiä tosi tarkasti, mihin me pystymme rahoja antamaan, laittamaan, millä me saisimme kaikkein eniten tuloksia aikaiseksi.

Ensimmäinen asia on työpaikat ja työllisyys ja tulojen saaminen, se mistä me saamme Suomelle jatkossa tuloja, että me pystymme täällä elämään jatkossakin. Itse tunnen parhaiten maatalous- ja metsätalouspuolen elikkä biosektorin toiminnot. Olen oikein tyytyväinen siitä, että tässä nyt osattiin laittaa rahoja muutamaa olennaiseen konkreettiseen asiaan, jotka oli jo pitkälle valmisteltu, elikkä tiedettiin täsmänä, mihin asiaan pystyy laittamaan, että saataisiin tuloksia aikaiseksi.

Erityisesti Kemera-puolen asioissa oli tehty järkeviä muutoksia, päätöksiä sen mukaisesti, että saisimme siellä metsäpuolelle, puuenergiapuolelle, työtä ja toimintoja. Puuenergiapuolen asiat ovat muutenkin asioita, joissa me toivottavasti saamme tällä hallituskaudella paljon tuloksia aikaiseksi. Itse olisin henkilökohtaisesti odottanut, että tässä vaiheessa olisi jo saatu Kemera-tukiasiaan matkaan myöskin vajaatuottoisten metsien tukemisasia, jota ei tammikuun päätöksessä saatu vielä aikaiseksi. Mutta toivon, että Kemera-lainsäädännön muutosprosessi on saatu jo liikkeelle ja saisimme ensi vuoden alusta sitten tämän ennen kaikkea Lapin ja Kainuun alueille kohdentuvan vajaatuottoisten metsien tukemisasian sitten liikkeelle.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Maataloustukipuolen asiat: Onneksi niistä ei tänään ole paljoa keskusteltu, sillä niistä helposti nakataan, että annetaan tukiaisia sinne. Kyse ei ole mistään ylimääräisistä tukiaisista vaan siitä, että pysytään maksamaan tuet ja kuviot, mitä Suomessa on EU-kuvioissa sitouduttu tekemään ja hoitamaan. Ennen kaikkea on tärkeää, että viljelijöille pystytään maksamaan tuet ajallaan. Moni maanviljelijä on tänä päivänä erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Ensi syksynä tulee monella tilalla olemaan hyvin vaikea tilanne. Tämä meidän pitää tässäkin talossa ymmärtää ja tiedostaa, mikä se on. Kaikki, mitä me pystymme tekemään sen eteen, että meillä ei maaseudulle tule lisää ongelmia, meidän on tehtävä; meidän on tehtävä tämän asian eteen parhaamme. Sen takia on hyvä, että näitä tiettyjä rahoitusasioita oli jo tässä matkassa, että hommat voidaan hoitaa eteenpäin.

Sitten työllisyysasioihin, mistä on tänä päivänä keskusteltu paljon. Se, ettei tässä vaiheessa laitettu rahaa työllisyysmäärärahoihin lisää, on oikeastaan vaikea mutta siinä mielessä hyvä asia, että nyt todella mietitään ja valmistellaan, mitä tälle kokonaisuudelle on tehtävä. Elikkä uskon ja toivon, että työn alla on nyt sitten isompi prosessi, millä tavalla me saisimme näillä työllistämisasioidella tuloksia aikaiseksi, miten me saisimme työpaikkoja ja toimintoja, tuloja. Apuja tarvitaan, mutta se, että me vain syydämme rahaa, ei todellakaan riitä, meillä on oltava oikeat menetelmät ja kunnolliset keinot, miten näitä asioita viedään eteenpäin.

Sitten tähän Talvivaara-asiaan. Edustaja Korhonen toi tuossa jo esille hyvin näitä asioita, ja kiitoksia muutenkin näistä Talvivaara-asioista, mitä tässä on. Kyse on isosta asiasta, todella ongelmallisesta asiasta, mikä meidän on hoidettava. Se on tullut meidän syliin, meidän on otettava siitä vastuu ja hoidettava tämä Talvivaara-asia kuntoon. Aikoinaan ympäristölupa on myönnetty ilmeisesti pikkuisen keposella tavalla, siinä ei ole osattu ottaa huomioon kaikkia niitä asioita, mitä olisi siinä vaiheessa pitänyt ottaa huomioon, mutta kun tähän tilanteeseen on tultu, meidän on tehtävä sen eteen toimenpiteitä.

Ensimmäinen asia on todellakin tehdä toimenpiteet, joilla estetään isommat ympäristövahingot, mitä siellä saattaisi olla tulossa. Mutta samanaikaisesti on todellakin selvitettävä se, onko tästä mahdollisuus saada kannattavaa toimintaa aikaiseksi. Me emme pysty Talvivaaran tilannetta tuosta noin vain lopettamaan, se on elävä prosessi, joka elää, ja sen kanssa on mentävä nyt sitten eteenpäin. Uskon ja toivon, että siitä saadaan kannattava kokonaisuus vielä aikaiseksi, mutta se on saatava mahdollisimman nopeasti siihen tilanteeseen, että se olisi myyntikunnossa, me saisimme sen pois valtion käsistä ja ympäristöongelmat saataisiin nyt sitten järkevällä tavalla hoidettua.

Sitten lopuksi vielä totean näistä ympäristöpuolen lupa-asioista. Elikkä tuossa jo aikaisemmin debattivaiheessa otin esille Soklin kaivosasian. Soklin kaivosasian otin sen takia esille, koska siinä on tällä hetkellä juuri parhaillaan menossa ympäristölupa-asia ja on mahdollisesti jo ihan lähikuukausina tulossa ympäristölupapäätös Soklin osalta. Vaikka varsinaisesti jokainen kaivos käsitellään omana asianaan, niin uskon ja toivon, että Talvivaara on vaikuttanut siihen sillä tavalla, että tässä ympäristöluvassa voidaan luottaa siihen, että vesistövaikutusasiat on saatu siinä huomioitua sitten oikealla tavalla eikä käy sitten niin, että yllättäen Kemijokeen lähteekin menemään erinäköisiä aineksia kuin mitä sinne on tarkoitettu.

16.24 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! On — ottaakseni kantaa tähän lisätalousarvioon — todella hieno asia, että hallitus kantaa vastuunsa tässä Talvivaara-asiassa ja tukee sitä, että voidaan kannattavia yritystoimia löytää alueelle ja myös otetaan vastuu

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

näistä ympäristöasioista, joista on kannettu huolta. Toivottavasti asiat saadaan — ja uskon, että saadaan — järjestykseen jatkossa.

Mutta sitten toiseen asiaan, mikä tänään on puhuttanut erityisesti, eli näihin työllisyysmäärärahoihin. Tärkeää on puhua siitä, että ei puhuttaisi pelkästään määrästä elikkä budjetoidusta rahasummasta vaan siitä, miten myönnetään ja miten käytetään näitä työllisyysmäärärahoja, palkkatukea ja starttirahaa. Ennen kaikkea tässä myöntämisessä on ollut ongelmia. Yrityksillä, kunnilla ja järjestöillä on ollut vakavia vaikeuksia käyttää palkkatukimäärärahoja, koska niiden ehdot ovat viime hallituskaudella ohjanneet työllistämistä niin, että työttömyys on pitkittynyt ja etenkin järjestöille asetetut kriteerit ovat tiukentuneet. Tämä on erityisesti aiheuttanut ongelmia työllistämässä. On ollut tarpeita työllistää, on ollut ihmisiä, jotka olisivat halunneet työllistyä, mutta nämä kriteerit ovat aiheuttaneet vaikeuksia.

Sitten ennen kaikkea vasta aloittaneiden ja aloittavien yrittäjien osalta starttirahan jatkuminen on tuonut erityisiä vaikeuksia. Esimerkiksi meidän alueellamme starttirahasta ainoan toimeentulonsa saaville nuorille on kerrottu, että sitä voivat saada enää vain uudet yrittäjät ja kolmen kuukauden ajan. Tämä aiheuttaa ongelmia jo yritystoimintansa aloittaneille, jotka ovat tukeutuneet suunnitelmissaan virkamiesten lausumaan siitä, että jatkoa on mahdollista saada samassa tilanteessa olevien tavoin. Olisikin tärkeää, että nämä yritystoimintansa jo aloittaneet voivat saada jatkoa tälle heidän saamallensa starttirahalle, että he voivat jatkaa sitä toimintaa ja viedä sitä eteenpäin vakaammalle pohjalle ja työllistää itsensä ja muita työntekijöitä. Tätä nimenomaan meidän maamme nyt tarvitsee.

Mutta se, mikä olisi tietysti tärkeintä, on se, että kun raha on tiukilla, niin on tärkeää miettiä uusia, kustannusneutraaleja tapoja toimia, (Puhemies koputtaa) ja tärkeää on pikaisesti miettiä ja mahdollistaa tämä ansiosidonnaisen päivärahan käyttäminen yritystoiminnan alussa starttirahanomaisesti. — Kiitos.

16.27 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa leikataan tai otetaan pois päästökaupasta tulevat rahat, jotka on ohjattu kehitysapuun. Minä ihmettelen, kun vihervasemmisto täällä ottaa kovasti kantaa tuohon, että tästä leikataan nyt. Eihän tässä leikata kuin Suomen velanottoa.

Yleensä vihervasemmistolla on ollut tällainen tapa, että laitetaan suomalaisen yrittäjän ja työmiehen taskuun käsi. Sen jatkán taskuun, joka hankkii tätä kakkua, laitetaan käsi ja jaetaan siitä ympäri maata. Silläkö saadaan talous kuntoon täällä pohjoisessa Suomessa? Minä olen kyllä ymmärtänyt, että sillä tavalla se ei tule. Ensin pitää saada oma kakku kuntoon ja sitten kun se on kunnossa, voidaan ruveta jakamaan, eikä toisinpäin.

Tämä vasemmiston tyyli nyt on tietysti tuttu jo sodanjälkeiseltä ajalta, että haukutaan, räkytetään. Missä on se esimerkki, että se olisi toiminut jossakin? Minä olen ollut siellä kehitysapua katsomassa, mitä siellä on tapahtunut. Sirppitalkoot on laitettu pystyyn, viety sinne ideologiaa, ja siellä ei ole tavallisen kansan suuhun leipää laitettu, ainoastaan se ideologia, joka on tuottanut lähinnä nyt erimielisyyksiä ja sotia.

16.28 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Me käsittelemme nyt hallituksen esitys-tä lisätalousarvioksi. Minä ymmärrän hyvin sen tuskan siinä, kun yrittää löytää tasapainon nyt niukkojen eurojen ja laajojen tarpeiden välillä. Jännityksellä tämän keskustelun ajan minä olen odottanut sitä, löytyykö tästä esityksestä myönteistä kommentoitavaa. Uudelle edustajalle tämä asiakirja on mielenkiintoinen kokonaisuus, ja ehkä uutuudenviehätys on

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

saanut aikaan sen, että olen etsinyt niitäkin kohtia, jotka ovat myönteisiä, enkä vain niitä, mihin esityksessä ei ole esitetty määrärahoja.

Esityksestä löytyy ainakin pari asiaa, jotka mielestäni kertovat kuluttajien odotettua paremmasta valvutuneisuudesta ja kulutuksen kehittymisestä kestävästä kehityksen suuntaan tai ainakin odotettua parempaan suuntaan. Jäteverotulo on ollut alkuvuodesta ennakoitua pienempi. 22 miljoonan euron tulonvähennys kertoo minulle kestävämmästä kulutuksesta ja kierrätyksen lisääntymisestä. Lieneekö tämä minun tulkintani oikea?

Toinen myönteinen asia liittyy biopolttoaineisiin, joita on ollut odotettua suurempi osuus kulutuksesta. Myös tämä vähentää ennakoitua verotuottoa mutta osoittaa mielestäni kuluttajien kestävämmän kehityksen mukaisia valintoja. Näiden valintojen vaikutus tulevaisuuteen ei ole mielestäni mitätön.

Arvoisa puhemies! Lieneeköhän tämä kehitys nyt sitten hallituksen syy vai ansio?

16.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsillä oleva hallituksen toinen lisätalousarvioesitys ja siitä tullut valtiovarainvaliokunnan mietintö kaipaavat mielestäni muutaman huomion, joista ensimmäisenä kiinnitän huomiota valtion velanottoon.

Tällä hallituksen esityksellä otetaan lisää velkaa valtiolle 56 miljoonaa euroa, ja sitten tämä tarkoittaa sitä, että tänä vuonna nettolainanotto valtiolle on hieman yli 5 miljardia euroa. Luku sinänsä on kammottavan suuri, ja kun vielä katsoo sitä taustaa vasten, että tämän vuoden lopussa valtion kokonaisvelka on 100 miljardia euroa, niin ei liene Suomen eduskunnassa yhtäkään henkilöä, yhtäkään edustajaa, joka olisi eri mieltä siitä, että tämä velanotto on saatava loppumaan ja uuden kasvun eteen tulee meidän tehdä töitä niin, että valtion omat verotulot, tältä kansakunnalta kerätyt tulot ja tuotot, ovat sitten Suomen valtion budjetin katteena eikä velanotto.

Tämän takia on tärkeää, että nyt työnsä aloittanut hallitus on tässä asiassa jämäkkä ja pitää linjansa, ja ennen kaikkea, vaikka tässä salissa nyt on käyty keskustelua ja tämän nykyisen hallituksen niskaan on kaadettu lähes kaikki mahdolliset synnit, pitää muistaa, että tämä hallitus on ollut vasta vähän aikaa, ottanut tehtävät vastaan tilanteessa, joka ei ole helppo. Mutta ei siihen kuoppaan kyllä itkemään kannata jäädä, nyt on tehtävä töitä.

Toinen asia: Työllisyysmäärärahoista, joista tässä moni opposition edustaja on käyttänyt hyviä puheenvuoroja, tosin varsin kriittisiä, todellakin on puute, ja ely-keskusten arvioon mukaan se tarve on noin 110 miljoonaa euroa. Tähän hallitus lupaa palata syyskauden aikana tarkemmin. Tässä nimenomaan on se tämän hallituksen toiminnan ydinviesti: tulee tehdä kaikki tarvittava, ja vähän, sanotaan, pientä riskiäkin on pakko ottaa, että pystymme oman kansantaloutemme rullia saamaan pyörimään paljon nopeammin. Kun nykyisellä menolla ihmisiä lomautetaan ja tuotanto putoaa, vienti laskee koko ajan, työllisyysluvut menevät yhä huonompaan suuntaan, niin sillä tiellä ei voi enää jatkaa.

Kolmantena huomiona Talvivaara: Arvoisa puhemies, Talvivaara on yksi tapahtuma suomalaisen yritystoiminnan joukossa — erittäin murheellista sinänsä, että tuo prosessi ei ollut hallinnassa. On aivan oikein, että valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että tarkoitus on nyt, että se tehty aiesopimus, vuonna 2015 maaliskuussa syntynyt sopimus, ehdollinen kauppasopimus, viedään kunnialla loppuun ja saadaan sinne jatkaja, jolloin tämä prosessi lähtee liikkeelle ja valtiolle alkaa tulla jo myös verotuloja. Toisenkin vaihtoehdon, kaivoksen alasajon, pitää olla vaihtoehto, jos ei toimintaan saada jatkoa. Mutta on syytä muistaa, että Suomen valtion tulee kaikki omat toimet tehdä niin, että tässä

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

maassa on kaivostoimintaa yhä tulevinakin vuosikymmeninä, ja ennen kaikkea niin, että Suomi itse sijoittaa siihen kaivostoimintaan ja kaikki hyöty jäisi tähän maahan.

Edustaja Timo Korhonen käytti minun mielestäni hyvän puheenvuoron Fennovoiman puolesta. On nimenomaan niin, että pohjoisessa Suomessa on paljon kasvupotentiaalia liittyen metallin jalostamiseen, koskee Raahen Rautaruukkia, Tornion jaloterästehdasta, Bolidenin kuuluisaa sulattamoa myös siellä saman Pohjanlahden rannalla, ja kaikki nämä tarvitsevat pysyvän, hyvän sähköntuotannon. Tämän päivän tilanteessa ei pidä mennä arvioimaan, onko sähkö nyt halpaa vai kallista. Halpaahan se on, sitä saa markkinoilta. Jonain päivänä tämä lama loppuu, ja silloin sähkön hinta aivan varmasti pörssissä lähtee nousemaan, mikä tarkoittaa sitä, että oman sähköntuotannon pitää olla kunnossa, olemmehan nettosähköntuotajia joka tapauksessa. Toivon todella, että Fennovoima lähtisi jaloilleen ja alkaisi rakentua sinne Hanhikivenniemeen niin, että pohjoisen sekä metalliteollisuus että tulevat kaivokset saisivat sieltä edullista sähköä toimintansa pyörittämiseen.

Jos me emme pidä huolta raskaasta teollisuudesta tässä maassa, se tarkoittaa, että kaikkien pienempienkin pajojen työllistämisaikutukset jäävät saamatta, koska suuri teollisuus aina pitää ympärillään erilaista alihankintaa ja se nimenomaan antaa suomalaisille töitä. Voin olla tässä asiassa kohtuullisen hyvän kokemuksen omaava edustaja, koska Ilomantsiin aikaan syntynyt Pampalon kaivos, vaikka se investointina oli kovin pieni Talvi-vaaraan verrattuna, investointina on aiheuttanut sen, että työllisyystilanne on parantunut huomattavasti ja se on luonut monta, monta uutta pientä yritystä sen kaivoksen ympärille. Tällaisen kehityksen toivoisin tapahtuvan hyvin monessa suomalaisessa kunnassa, koska se luo aidosti työtä ja ennen kaikkea ihmisille tärkeää toimeentuloa, kunnille ja valtiolle verotuloa, jota me tarvitsemme tässä kipeässä tilanteessa. Talous ei lähde kasvuun, jos emme uskalla sijoittaa suomalaiseen työhön ja yritystoimintaan.

16.35 Harry Wallin sd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hakkarainen ehti täältä lähteä, mutta hänen näkemyksensä mielestäni on kovin suppea, kun hän oli sitä mieltä, että kehitysapurahat voisi periaatteessa kokonaan lopettaa, että ei niillä ole mitään vaikutusta. Jos hän tutustuisi Kirkon Ulkomaanavun, Fidan, Naisten Pankin ja monen muun järjestön saamiin saavutuksiin, niin niillä on ollut erittäin mittava, hyvä ura työllistäen kehitysmaiden naisia ja työttömiä.

Maaailman köyhimmmät ovat tällä hetkellä todella ahdingossa. Siitähän kertovat nämä viimeiset tiedot, että eilenkin Välimeren yli pyrki 3 000 pakolaista, jotka otettiin sieltä kumiveneistä isompiin ja parempiin laivoihin. Ei tämä tapa toimi, millä lailla ajattelee esimerkiksi edustaja Hakkarainen, että kun rahat lopetetaan kokonaan ja huolehditaan omista, niin tällä lailla me sitten tästä vastuusta selvitään. On ilman muuta selvää, että meidän pitää kantaa kansainvälinen vastuumme, ja siinä mielessä nämä kehitysapurahat ovat tärkeitä.

Valtiovarainvaliokunnassa me kuulumme laajan joukon asiantuntijoita nimenomaan työllistämisen osalta. Tilastokeskuksen viimeisin tilasto, joka julkistettiin tällä viikolla tai viime viikon lopulla, kertoi, että meillä oli työttömiä toukokuussa 11,8 prosenttia. Me pyysimme kirjallisia lausuntoja työvoima- ja elinkeinokeskuksilta eri puolilta Suomea, ja kaikista tuli viesti, että työllistämisrahat ovat loppuneet.

Edustaja Hoskoselle toteaisin, että ihan hyvä ja kannatettava puheenvuoro, mutta tässä on Pohjois-Karjalan te-toimiston vastaus asiantuntijalausuntopyyntöön: Pohjois-Karjalan te-keskustoimisto arvioi, että työllisyysmäärärahat riittävät maksimissaan 31.8.2015

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

saakka, ja starttirahat, jotka ovat tärkeitä näitten yritysten käynnistymiseen, loppuvat 31.10.2015. Eli tämä opposition huoli työllisyysmäärärahoista ja esitys hallitukselle siitä, että mahdollisimman nopeasti alkusyksystä saataisiin lisätalousarvio, ei ole mielestäni riskitiedassa teidän käyttämänne puheenvuoron kanssa. (Puhemies koputtaa) Sen takia oppositio vetoaa nyt hallitukseen, että ensimmäinen lisätalousarvio tulisi heti syyskuun alkupuolella.

16.38 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Muutamalla sanalla noista kehitysyhteistyörahoista. Puolitoista vuotta sitten minulla oli mahdollisuus osallistua kirkon kehitysyhteistyön järjestämälle vaikuttajamatkalle Etiopiaan. Me kävimme siellä muutaman kollegan kanssa useammassa kohteessa katsomassa, mihin niitä Suomen rahoja on käytetty. Kirkon ulkomaanapu oli siinä, ja samassa oli näitä valtion myöntämiä kehitysyhteistyörahoja siinä käytetty sitten. Nämä rahat olivat menneet kaikki todellakin tarpeeseen ja hyvään kohteeseen, ja niillä oli saatu yleistä kehitystä hyvin paljon aikaiseksi. Erityisesti tässä Naisten pankki -asiassa oli saatu tuloksia, mutta myöskin kielten opiskelussa, köyhemmän väestön auttamisessa, sairaitten lasten auttamisessa — hyvin monenlaisissa eri toiminnoissa. Ne hankkeet olivat todella tarkasti seurattuja, valvottuja, ohjattuja projekteja, ja kyllä minulle tuli semmoinen asia mieleen, että meillä Suomessakin voisi monen projektin osalta seurata sitä tarkkuutta, millä tavalla niitä asioita hoidettiin niin, että nämä rahat tulivat varmasti oikealla tavalla käytetyksi.

Se, että nyt joudutaan kuitenkin leikkaamaan myöskin näistä määrärahoista, on ymmärrettävää. Koska meidän valtion taloudellinen tilanne on mikä on tällä hetkellä, me joudumme leikkaamaan kaikista asioista. Toivottavasti me jatkossa pystymme kuitenkin antamaan enempi näihin tarkoituksiin.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 11/2015 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin jäsenvaltion alueelta laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden palauttamisesta

Hallituksen esitys HE 12/2015 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rautatielain ja ratalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 13/2015 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

16.40 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä rautatielain ja ratalain muuttamisesta on vahvasti yksityistämisen ja vapaan kilpailun lisäämisestä kysymys, mitä en sinällään vastusta.

Viime hallituskauden lopulla liikenneministeri Risikko toi vastaavan esityksen eduskunnalle. Tuolloin esitys jätettiin liikennevaliokunnassa pöydälle, ja samoihin perusteisiin vedoten asia on edelleenkin perusteltua. Jätimme esityksen keväällä pöydälle liikennevaliokunnassa osaksi siitä syystä, että jos tämä hyväksyttäisiin, niin Suomi kulkisi direktiivin hyväksyjien kärkijoukossa. Tämä ei ole vielä muissa maissa laajasti käytössä oleva. Itse asiassa vielä on jäsenmaita, jotka eivät ole toteuttaneet edes 2003 tulleen raidelain velvoitteita. Suomella ei siis ole tässä asiassa kiire. EU ei ole edellyttänyt meiltä lisätoimia kyseisessä asiassa, joten miksi me lähtisimme Suomessa kiirehtimään?

Esitys on hyvin ongelmallinen erityisesti Valtionrautateiden osalta. Myös VR:n yksityisraiteet ovat tulossa lain soveltamisalaan. Tämä tulisi kasvattamaan hallinnollista taakkaa merkittävästi sekä tuomaan mukanaan monia lisätehtäviä, jotka aiheutuisivat erityisesti palvelujen kirjanpidollisista eriyttämisen vaateista. Tiedämme taloudelliset puitteet, joiden keskellä elämme. Samaan aikakauteen ei sovi lisätehtävien, hallinnon ja byrokratian kasvattaminen. Tämä tulisi näkymään palveluissa tai palveluiden kustannusten nousuna, sillä hallinnosta ja lisätehtävistä vastaamaan tarvitaan aina lisäresursseja.

Kuten alussa totesin, muissa jäsenmaissa ei olla direktiivin kansallisessa voimaansaatamisessa juurikaan edetty. Meiltä puuttuu vertaileva tieto, kuinka muissa valtioissa tullaan käytännössä ratkaisemaan esimerkiksi se, että matkustaja-asemien, järjestelyratapiho-

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

jen sekä huolto- ynnä muiden tilojen käyttö tullaan tarjoamaan myös kilpailevien yritysten käyttöön. Esitys ei myöskään pidä sisällään rataverkon käytön hinnoittelun arviointia, mikä on erittäin ongelmallista, sillä toiminnan harjoittajan on lähes mahdotonta arvioida etukäteen ratamaksun tulevaa määrää.

Kysymyksessä on EU-tasoinen direktiivi, jonka osana Suomen tulee eittämättä tulevaisuudessa olla. Nyt olisi kuitenkin vielä tarpeen aikalisä, vaikutusarvioiden selvittäminen ja EU-tasointen asetustarkennusten odottaminen. Valiokuntakäsittelyssä tulee huomioida muun muassa nämä edellä mainitut tekijät ja arvioida aidosti kansallinen etumme siitä, missä aikataulussa direktiiviin tulisi vastata.

16.43 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Ihan muutama sana tästä hallituksen esityksestä rautatielain ja ratalain muuttamisesta. Kysymyshän on siis laista, joka jäi viime vaalikaudella antamatta, ja nyt se on tuotu kiireellä lähetekeskusteluun ennen eduskunnan kesän istuntotaukoa. Sisältö on täysin sama, joka oli esityksessä, joka annettiin eduskunnalle 27. marraskuuta 2014, eikä ole mikään salaisuus, että me sosialidemokraatit emme halunneet viedä lakia viime vaalikaudella eteenpäin, ja käsitykseni mukaan myös osa perussuomalaisista ja keskustalaisista edusti tätä samaa kantaa.

Kaiken kaikkiaan terve kilpailu on kannatettavaa, mutta Suomi tarvitsee jatkossakin toimivan raideliikenteen, ja meillä on tiedossa maita, joissa yksityistämisestä on maksettu aika kohtuukovat oppirahat. Koen, että meidän on syytä ne välttää ja — mikä tärkeintä — estää kermankuorinta liikennejärjestelmästä, joka on kuitenkin vahvasti julkisin varoin, veronmaksajien euroin, subventoitu. Jos tämä asia on tänään lähetekeskustelussa suht tyhjälle salille syystä, että komission aikaraja direktiivin käyttöönotolle meni jo puolessavälissä tätä kuluva kuuta, ihmettelen sitäkin — syystä, että monessa jäsenmaassa on edelleen tilanne, että implementointi ei ole käynnistynyt, ja 16.6. pidettävässä Euroopan rautatieyhteisön kokouksessa on todettu, että komissio ei ole vielä kukaan antamassa rautatiemarkkinadirektiivin artiklan 13 osalta täytäntöönpanosäädöstä, koska tämä implementointi ei ole edennyt näissä jäsenmaissa.

Sitten, mitä tulee tähän valmisteluun: lakiesitys pitää valmistella huolella ja vaikutukset pitää arvioida aidosti näiden asiantuntijakuulemisten kautta, hyvin perusteellisesti ja kii-rehtimättä, komission aikamääreistä huolimatta. Auki on varsin monia asioita: miten ratamaksut peritään ja voidaanko rataverkkoa ja ympäristöä kuluttavasta kalustosta periä muun muassa lisämaksua, voiko radanhaltija korottaa ratamaksua kerryttääkseen etupai-notteisesti pääomaa radan parantamista varten, miten varmistetaan rataverkon kehittyminen tulevaisuudessa ja miten muutos vaikuttaa mahdollisten uusien toimijoiden markki-noillepääsyyn. Tässä muutamia kysymysmerkkejä, joita ainakin itselleni nousi. Kyse on rataverkon lisäksi muistakin palveluista, joihin kuuluvat muun muassa ratapihat ja termi-naalit.

Kysymyksiä ja selvitettäviä asioita riittää siis aika rutkasti syksyn valiokuntatyöhön, ja se valiokuntatyö, jossa myös tähän selvitykseen tietysti paneudutaan, on tehtävä varsin huolella ennen kuin ollaan sitten ensimmäisessä tai toisessa käsittelyssä tässä salityössä.

16.47 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Uskon tuota aikaisempaa puheenvuoroa siitä, että tässä on paljon ongelmakohtia, joita sitten valiokunnassa tulee mietittäväksi, ja kenties sitten tuo mainittu muiden EU-maiden implementoinnin puute johtuu justiin näistä ongelmista. Henkilökohtaisesti olen kuitenkin sitä mieltä, että tässä asiassa juna kulkee oikeaan

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

suuntaan, kulkee pois päin sääntelyn kulttuurista, vaikkakin nyt, kun EU:ssa ollaan, tätä sääntelyn kulttuuria tietenkin on ihan älyttömästi. Mutta sellaisesta ylisääntelyn kulttuurista, jota SDP:kin usein edustaa, tulee kuitenkin pyrkiä eroon. Tässä asiassa EU:n tavoite siitä, että lisätään vapaata kilpailua myös raideliikenteen osalta ja puretaan monopoleja, on varsin tavoiteltava ja hyvä tavoite. Tässä on otettava huomioon Suomen kansantaloudellinen aspekti, se kansantaloudellinen aspekti siis, mikä tällaisesta valtion monopolista on ainakin teoriassa syytä olla, koska sellaista ollaan ylläpidetty jo iät ja ajat.

Mutta itse ainakin kiinnittäisin tässä ennen kaikkea kuluttajien etuun huomiota. Meillä ollaan joukkoliikenteessä siirrytty isoissa välimatkoissa nyt vähän bussiliikennettä suosiiviin käytäntöihin, joissa bussiliikkeet hinnoittelevat itseään ja kilpailevat tämän raideliikenteen kanssa niin, että tämä ei pärjää. Eli jos rataverkolla on tilaa, niin kuluttajan edun mukaista on, että tätä tilaa käytetään. Ja kun me peräänkuulutamme jatkuvasti täällä näissä talouskeskusteluissa näitä foreign direct investmentejä, että saataisiin Suomeen investointeja, niin sen puolesta toivottaisiin kyllä tähänkin uusia toimijoita tervetulleeksi.

16.49 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! On hyvä ottaa huomioon, että EU joka alalla tapahtuvan integraation vimmassa ei yleensä kukaan osaa ottaa huomioon Suomen erityispiirteitä. Suomessa on pitkät välimatkat, joten raideliikenne ei ole joka puolella Suomessa kannattavaa verrattuna esim. Belgiaan, jossa pääsee joka paikkaan junalla ja jokainen vuoro on kannattava. Suomessa on myös erilainen ilmasto kuin monessa Euroopan maassa. EU:n ei ylipäätään pitäisi yletää sääntelyä Suomen rautateihinkin. Meidän ei tule avata sisäistä henkilöliikennettä uusille toimijoille.

Täytyy ottaa huomioon, että jos avamme rautatiet kilpailulle, ilmaantuu vilkkaimmille rataosuuksille varmasti uusia yrittäjiä. VR on pystynyt ylläpitämään syrjäseutujen palveluita juuri vilkkaampien rataosuuksien tuomalla voitolla. Jos tuo voitto annetaan yksityisille, todennäköisesti ulkomaisille yrityksille, ei VR:lle jää käteen muuta kuin tappiota tuottavat linjat. On tärkeää, että Suomessa pidetään huolta siitä, että raideyhteydet pidetään toimivina koko Suomessa.

16.50 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy minunkin sanoa, että minulle on ainakin pienoinen yllätys se, että tämä lakiesitys kaiken kaikkiaan tuotiin eduskuntaan, ainakin se, että se tuotiin jo tässä vaiheessa. Meillä on se tilanne, niin kuin tässä ovat jo muutkin puhujat todenneet, että muut EU:n jäsenmaat eivät ole ilmeisestikään kovin innostuneita tämän lain toteuttamisesta, ja siitä taas seuraa se, että meidän on hiukan vaikea viedä tätä lakiesitystä eteenpäin ilman, että tiedetään millä tavalla muut jäsenmaat tätä lainsäädäntöä kaiken kaikkiaan sitten toteuttavat.

Tämä laki esitetään pistettäväksi voimaan mahdollisimman pian, mutta itse ainakin näen sillä tavalla, että tällä ei ole mitään sellaista kiirettä, että eduskunnan tulisi saattaa tämä voimaan mahdollisimman pian. Minusta tähän pitää perehtyä erityisen huolellisesti ja arvioida, kuinka järkevä tämä on suomalaisen rautatieliikenteen kannalta.

Kansallisesti tähän lakiin ja lakiesitykseen sisältyy monia ongelmia liittyen muun muassa olemassa oleviin vähäisiin VR:n yksityisraiteisiin, Suomen ja Venäjän väliseen liikenteeseen, palveluihin ja niistä perittäviin maksuihin, palvelupaikkojen tilinpidolliseen eriyttämiseen, rataverkon käytön hinnoitteluun ja niin edelleen ja niin edelleen. Eli toivon todella, että tätä käsitellään nyt ihan rauhassa ja huolellisesti täällä eduskunnassa.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Tämä liittyy osittain, totta kai, myös tähän kilpailutukseen, mutta kuten kaikki ymmärrämme, Suomessa muun muassa rataverkko on hyvin kaukana siitä tilanteesta, että tällainen vapaa kilpailutus täällä toimisi. Todennäköisesti vapaa kilpailutus johtaisi siihen, että kilpailijat tulevat ikään kuin ottamaan kerman päältä, ja sen jälkeen kysymys on siitä, millä tavalla hoidetaan Suomen harvaan asutut alueet.

16.53 Harry Wallin sd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä oli ilo kuunnella kahta hallituspuolueiden kansanedustajaa, Timo Korhosta ja Huhtasaarta. Siinä näki sen, että näissä rautatie- ja yleensä postiasioissa ei ole hallitus—oppositio-rintamaa vaan yhdessä mietitään, mikä järjestelmä Suomelle olisi kaikista paras, turvaisi ihmisten palvelut ja valtion tulou-
tuksen.

Tämä esitys, mikä nyt on tänne tullut, niin kuin Korhonenkin totesi, yllättäen ja äkkiä, kun se viime kaudella jätettiin pöydälle, kertoo siitä, että jälleen liikenne- ja viestintäministeriön virkamiehet ajavat jotakin asiaa väkisin läpi, vaikka eduskunta sitä vastustaa. Minä toivoisinkin, että liikenne- ja viestintävaliokunta perehtyy huolellisesti tähän asiaan ja suhtautuu siihen siltä periaatteelliselta kannalta.

Minä olen itse ollut mukana VR:llä. Minä olen ollut veturinkuljettajana ja muistan hyvin, kun 1.7.1995 VR yhtiöitettiin, mikä oli varmaankin järkevää. Silloin tuli käyttöön tämä ratamaksu, eli sen kautta VR Osakeyhtiö tulouttaa tänäkin päivänä valtion kassaan rahaa.

Sitten minä olen ollut mukana säättämässä liikenne- ja viestintävaliokunnassa näitä eri direktiivejä, rautatiepaketti ykköstä. Sen kautta avattiin maiden välinen, kansainvälinen tavaraliikenne. No, Suomihan ei siihen tullut mukaan sen takia, että meillähän ei ole yhteistä rautatierajaa EU:n jäsenvaltion kanssa, vaan meillä on meri tuossa välissä. Se ei aiheuttanut meille toimenpiteitä.

Sitten vuonna 2007 tuli kansallisen tavaraliikenteen kilpailun avaaminen, ja sitä haettiin erittäin voimakkaasti elinkeinoelämän ja liikenne- ja viestintäministeriön toimesta. Nyt nähdään, mikä tilanne on. Vieläkään ei ole käynnistetty yhtään yhtiötä, joka lähtisi kilpailemaan tavaraliikenteessä Suomessa. Mistä se joutuu? Se johtuu nimenomaan siitä, minkä edustaja Korhonenkin totesi, että me olemme laaja maa, vähäväkinen ja meidän volyymit ovat erittäin pienet. Ei tavaraliikenteessä synny sellaisia volyymeja, jotka olisivat kannattavia uudelle yritykselle, jonka pitäisi ostaa veturit, vaunut ja kaikki se infrastruktuuri, mikä siihen kuuluu. Sen takia sitä ei ole syntynyt, mutta oltiin siinä kuitenkin lainsäädännön etunenässä.

Kolmas rautatiepaketti oli hyvä. Siinä tuli kuluttajansuoja, niin kuin te tiedätte tänä päivänä, mutta myöskin veturinkuljettajan pätevyys todettiin EU-tasolla.

Ja nyt sitten tämä nelospaketti, joka on tänne tulossa, pohjautuu turvallisuuteen ja henkilöliikenteen vapaan kilpailun avaamiseen Suomessakin. Nyt kyllä kannattaa tarkkaan miettiä, annammeko me näille, niin kuin Huhtasaarikin totesi, kansainvälisille, ei-suomalaisille yrityksille sen kermankuorintamahdollisuuden, koska on ilman muuta ihan selvää, että Suomessa rautatieliikenne ei ole kannattavaa muualla kuin täällä Etelä-Suomessa. Jos lähdetään siitä, että kaikki kilpailevat vapailla markkinoilla, niin kuka tuottaa rautatieliikenteen palvelut esimerkiksi väleillä Ylivieska—Iisalmi, Seinäjoki—Vaasa, Kouvola—Pieksämäki—Kajaani, Oulu—Kolari ja Oulu—Rovaniemi? Ei todennäköisesti kukaan, koska ei VR:nkään tarvitse enää sen jälkeen niitä liikennöidä kannattamattomina.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Eli kaikkienensa minä toivoisin, että siinä hyvässä hengessä, mikä tässä salissa on ollut aina, kun kosketetaan ihmisten perusoikeuksia ja -palveluita, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa mutta myöskin näitä liikenneperuspalveluita, kuten rautatieliikennettä ja postia, käytettäisiin hyvää harkintaa ja löydetäisiin oikea ratkaisu yli hallitus—oppositio-rajoiden.

16.57 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Rautatielain ja ratalain muuttamisessa on kyse EU:n rautatiemarkkinadirektiivin voimaansaattamisesta Suomessa. Mitään kiirettä tässä ei tulisi olla, vaan kannattaisi maltilla odottaa, kuinka muissa EU-maissa asia etenee. Ei Suomella ole tarvetta olla tässä mallioppilaana, ellei sitten hallituksella ole joitain erityisiä taka-ajatuksia. Ilolla kuuntelin edustaja Huhtasaaren äskeistä puheenvuoroa, ja olen hänen kanssaan täsmälleen samaa mieltä.

Mitenkään ongelmatonta tämän kilpailutuksen avaaminen ei ole, ja sen vuoksi asian käsittely on tärkeää ja edellyttää perusteellista valiokuntakäsittelyä ja huolellista vaikutusten arviointia. Uhkana on muun muassa VR:lle kasautuva turha hallinnollinen työ ja yksityisraiteiden kunnostaminen kilpailijoiden käyttöön. Tämä heikentäisi VR:n kykyä suoriutua palvelutehtävästään koko Suomen liikennöimiseen.

Ihmisten ja yritysten kannaltahan tärkeintä on, että junat pysähtyvät asemilla — toisin kuin nykyään esimerkiksi meillä Etelä-Savon maakunnassa — ja että matkat ja tavaroiden kuljetukset ovat kohtuuhintaisia ja henkilökunta on osaavaa, palvelu hyvää ja näin ollen ihmisten ja tavaroiden matkanteko on turvallista. Tätäkin asiaa käsitellessä tulee vaikutuksia arvioida ensisijaisesti ihmisten, työllisyyden ja verotulojen näkökulmasta. Valtionyhtiön on palveltava kansaa, eivätkä kilpailutuksen myötä jotkut voi vain ottaa rusinoita pullasta. Meidän pitää myös enemmän miettiä sitä, kuinka saada raiteet palvelemaan paremmin (Puhemies koputtaa) erityisesti tulevia sukupolvia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle merioikeudellisia vaateita koskevan vastuun rajoittamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan muutosten hyväksymisestä sekä laiksi merilain 9 luvun 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2015 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Ensin päätetään liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön LiVM 2/2015 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä yleissopimuksen muuttamisesta tehtyyn pöytäkirjaan tehdyistä muutoksista ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 27/2015 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 7/2015 vp tarkoitettuun yleissopimuksen muuttamisesta tehtyyn pöytäkirjaan tehdyt muutokset. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 7/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 5/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 1/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 5/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 30.6.2015 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen